

Document consultativ al
Programului Operațional Regional
2014 - 2020

Draft 1
Martie 2014

SECȚIUNEA 1. STRATEGIA PRIVIND CONTRIBUȚIA PROGRAMULUI OPERAȚIONAL LA STRATEGIA UNIUNII PENTRU CREȘTERE INTELIGENTĂ, DURABILĂ ȘI FAVORABILĂ INCLUZIUNII ȘI LA REALIZAREA COEZIUNII ECONOMICE, SOCIALE ȘI TERITORIALE (ARTICOLUL 24 (1) ȘI ARTICOLUL 87 (2) (a) PRC)

1.1 Strategia privind contribuția programului operațional la strategia Uniunii pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și la realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale

Acest document strategic își propune să completeze și să dezvolte direcțiile și prioritățile de dezvoltare regională conținute în Planul Național de Dezvoltare (PND) și Cadrul Național Strategic de Referință (CNSR) 2007-2013, implementate prin Programul Operațional Regional 2007-2013, precum și prin alte programe naționale. De altfel, asigurarea continuității viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România reprezintă una dintre principalele recomandări ale Raportului de evaluare ex-ante POR 2007-2013, în care se afirmă că pe termen lung obiectivul global al politicii de dezvoltare regională va putea fi atins dacă se urmăresc în continuare prioritățile majore de dezvoltare stabilite în perioada 2007-2013 .

Strategia Programului Operațional Regional 2014-2020 se fundamentează pe analize socio-economice detaliate și pe analiza SWOT, care evidențiază actualitatea celor mai multe priorități de dezvoltare regională identificate pentru actuala perioadă de programare 2007-2013, dar și priorități noi, menite să conducă la creșterea capacității inovative la nivel regional și local; sunt încă valabile prioritățile referitoare la diferite tipuri de infrastructuri – de transport, educațională, de sănătate – completate cu priorități noi impuse de necesitatea modernizării economiei românești, în concordanță cu politica de coeziune a UE și cu țintele de atins în contextul Strategiei UE 2020, privind investițiile în tehnologii moderne, servicii și creșterea competitivității. De aceea, POR 2014-2020 nu vizează doar regiunile sau zonele cele mai sărace ale țării în scopul recuperării decalajelor de dezvoltare, ci se adresează și regiunilor mai dezvoltate, pentru a le valorifica potențialul competitiv, într-o măsură cât mai mare.

Ca urmare a acestor considerații, prin POR sunt propuse atât investiții în diferitele tipuri de infrastructuri, cât și în servicii, diferențiate în funcție de gradul de dezvoltare și specificul regiunilor, formulând un set de priorități și măsuri adecvate pentru optimizarea raportului nevoi - resurse și identificarea mijloacelor necesare realizării obiectivelor propuse.

Programul Operațional Regional abordează dezvoltarea regională ținând seama și de necesitatea asigurării unei stabilități macroeconomice. Ea este completată de politicile sectoriale orizontale, menite să asigure un mediu propice mediului de afaceri, creării de locuri de muncă, inclusiv pentru persoane dezavantajate și creșterii bunăstării generale a populației. În acest sens, POR ia în considerare contextul economic general al țării, caracterizat de următorii factori:

- Criza economică și financiară mondială cu impact asupra economiei românești;
- Gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării, care are drept consecință o atractivitate scăzută și prin urmare investiții extrem de reduse;

- Disparitățile socio-economice importante (la nivel interregional, interjudețean și urban/rural) și în creștere în ultimii ani;
- Productivitatea muncii scăzută în majoritatea regiunilor;
- Nivelul redus și în scădere al Investițiilor Străine Directe, și concentrarea lor în cea mai dezvoltată Regiune a țării, București – Ilfov, care include capitala;
- Rata de ocupare a populației sub media europeană și mult în urma țințelor stabilite și asumate de România, coroborat cu scăderea constantă a numărului de salariați;
- Nivel scăzut al salariilor, și în general al veniturilor populației, ceea ce limitează accesul populației la servicii de educație, sănătate, etc. și crește gardul de dependență al populației de servicii de ajutor social;
- Ponderea mare a populației ocupate în agricultură și grad ridicat de dependență a populației din mediul rural de agricultura de subzistență;
- Ritmurile scăzute de creștere a economiei din ultimii ani, care nu susțin convergența nivelului de trai cu media europeană;
- Ponderea redusă a cheltuielilor CDI în PIB (0,47%), comparativ cu media UE (2%);
- Transferul tehnologic scăzut între mediul academic și cel de afaceri;
- Infrastructura de afaceri distribuită inegal pe teritoriul țării, cu grad de ocupare scăzut, neatractivă ca locație și servicii oferite;
- Grad scăzut de atractivitate a zonelor rurale și orașelor mici și mijlocii, din cauza condițiilor precare de locuire, a infrastructurii de transport, educaționale și de sănătate insuficient dezvoltate și a resurselor umane insuficiente sau slab calificate;
- Nivel scăzut de educație terțiară a populației, comparativ cu media europeană;
- Grad ridicat de abandon școlar timpuriu;
- Potențial turistic ridicat, dar nevalorificat, din cauza infrastructurii de transport și turistice deficitare;
- Pondere ridicată a clădirilor cu risc seismic ridicat, atât în mediul urban cât și rural.

În acest sens POR 2014-2020 își propune ca obiectiv general ***creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunilor, capabile să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul lor de inovare și de asimilare a progresului tehnologic.***

Acest obiectiv se corelează cu obiectivul european privind ***creșterea competitivității Regiunilor și promovarea echității sociale.***

Conform obiectivului general, promovarea unei participări echilibrate a tuturor regiunilor la procesul de dezvoltare socio-economică, concomitent cu valorificarea potențialului local/regional constituie în continuare componente esențiale ale dezvoltării regionale în România.

Este necesar ca diferitele probleme specifice fiecărei regiuni să fie abordate în mod diferențiat, iar procesul de luare a deciziilor la nivel național să reflecte acest lucru. Dezvoltarea regională viitoare trebuie să se construiască pe experiența și cunoștințele existente la nivel local/regional, precum și pe înțelegerea nevoilor și a priorităților locale, în funcție de potențialul și resursele proprii fiecărei regiuni (în sensul valorificării experienței acumulate deja).

Obiectivul general al POR va fi realizat prin obiectivele specifice formulate:

- *Crearea și dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice pentru a stimula inițiativele inovative, susținerea și dezvoltarea întreprinderilor inovative*
- *Sprijinirea dezvoltării firmelor în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și creării de locuri de muncă*
- *Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice*
- *Creșterea rolului economic și social al orașelor*
- *Valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor*
- *Cresterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T*
- *Dezvoltarea accesibilității și calității serviciilor sociale și medicale acordate și stimularea trecerii de serviciile instituționalizate la serviciile acordate în cadrul comunității*
- *Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin asigurarea unor condiții proprii de locuit pentru comunitățile defavorizate, precum și prin asigurarea acestora cu servicii de bază - medicale, educaționale, sociale în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială a acestora*
- *Îmbunătățirea condițiilor infrastructurii educaționale pentru asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european*
- *Dezvoltarea gradului de acoperire geografică și incluziune a înregistrării proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară*

Prin aceste obiective specifice, POR își propune să orienteze dezvoltarea și integrarea economiilor regionale stimulând și încurajând toate inițiativele de dezvoltare.

Aceste obiective specifice vor fi implementate prin măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privați sau publici), în scopul asigurării unei dezvoltări economice și sociale sustenabile și dinamice, prin utilizarea eficientă a resurselor locale și regionale, pentru atingerea obiectivului general al programului.

În contextul globalizării, dar și al restricțiilor impuse de Uniunea Monetară Europeană asupra cheltuielilor publice, stimularea dezvoltării urbane a devenit la fel de importantă ca și sprijinirea zonelor defavorizate. Concentrarea investițiilor publice în orașe ar putea permite României să mențină rețeaua sa de centre urbane și să sprijine transformarea acestora de la stadiul de centre de consum, în centre capabile să creeze, să dezvolte și absoarbă produse și servicii inovative și viabile.

În România, clădirile și blocurile de locuințe au fost construite la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea și îndeosebi îmbunătățirea eficienței energetice a fondului existent a fost neglijată. Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor reprezintă un obiectiv primordial în toată Uniunea Europeană și în special, în economiile aflate în tranziție din Europa, unde sunt necesare îmbunătățiri semnificative ale stocului existent de clădiri, inclusiv a sistemelor de furnizare a energiei termice pentru a asigura confortul și bunăstarea locuitorilor.

Condițiile minime infrastructurale reprezintă o premisă esențială pentru calitatea vieții. Investițiile destinate infrastructurii de transport au ca scop, în primul rând, îmbunătățirea accesibilității înspre și dinspre regiuni și creșterea mobilității regionale, pentru a se putea valorifica cât mai bine oportunitățile oferite de Rețelele Trans - Europene de Transport și sporirea contribuției acestor regiuni la creșterea comerțului internațional.

Măsurile de îmbunătățire a infrastructurii educaționale, de sănătate și de asistență socială reprezintă o altă componentă a calității vieții. Dimensiunea regională a acestor măsuri va permite luarea în considerare a nevoilor specifice ale anumitor zone și comunități care să justifice menținerea investițiilor în cele trei tipuri de infrastructură la un nivel rezonabil și echilibrat, în toată țara, astfel încât să se diminueze diferențele dintre regiuni și din acest punct de vedere și să se păstreze actualele niveluri, relativ apropiate de calificare a populației. și de pregătire, în general, a capitalului uman în regiuni.

Totodată, având în vedere clasarea României pe locul al doilea în topul Statelor Membre ai căror locuitori sunt expuși riscului de sărăcie¹, abordarea problematicii sărăciei într-o manieră concertată și coordonată este un imperativ pentru România. Dată fiind complexitatea problemei sărăciei și a excluziunii, soluționarea acesteia sau reducerea magnitudinii ei nu se pot realiza prin aplicarea de intervenții izolate care vizează doar un aspect al sărăciei, cum ar fi, de exemplu, lipsa locuirii decente. Fără a se ignora importanța asigurării unei locuințe, experiența și cercetările în domeniu au evidențiat necesitatea abordării, în paralel cu aspectul locuirii, și a celorlalte probleme, respectiv îmbunătățirea statusului de sănătate, alfabetizarea/creșterea nivelului de educație, obținerea unei calificări necesare dobândirii unui loc de muncă etc.. Toate aceste măsuri complementare sunt menite a asigura sustenabilitatea întregului proces de creștere a incluziunii sociale a persoanelor defavorizate.

Îmbunătățirea generală a mediului de afaceri, prin încurajarea măsurilor de inovare și competitivitate se va realiza, conform orientărilor strategice, prin concentrarea investițiilor în acele domenii care pot contribui la atingerea obiectivului general. Stimularea competitivității IMM-urilor reprezintă condiții esențiale la nivel regional, astfel încât aceste entități economice să acționeze ca adevărate motoare ale creșterii economice.

Turismul oferă cele mai bune și în multe cazuri, cele mai realiste perspective de creștere economică în zonele periferice și subdezvoltate. De aceea, pentru a exploata acest potențial, sunt necesare investiții publice, care să sporească atractivitatea și accesibilitatea acestor zone, ca o precondiție pentru stimularea investițiilor private. Abordarea problematicii mediului este necesară atât pentru a beneficia de avantajele pe care creșterea bazată pe protecția mediului le poate aduce unei societăți, cât și pentru a stimula promovarea dezvoltării durabile în România.

POR s-a construit pe o abordare de jos în sus și de sus în jos, în largi parteneriate, pentru asigurarea corelării cu strategiile regiunilor de dezvoltare conținute în Planurile de Dezvoltare Regională, precum și cu strategiile naționale sectoriale. Totodată, s-a asigurat corelarea și cu politica de coeziune a UE, fiind luate în considerare obiectivele promovate prin Strategia Europa 2020, precum și cu obiectivele tematice și prioritățile de investiții stabilite în regulamentele aprobate pentru perioada 2014-2020.

¹ Conform datelor Băncii Mondiale.

Această abordare se bazează, aşadar, pe iniţiativele, planurile şi programele de dezvoltare locale, regionale şi naţionale, venind în întâmpinarea unor necesităţi reale ale comunităţilor (locale şi regionale).

Tabel 1: *Justificare sintetică a alegerii obiectivelor tematice şi a priorităţilor de investiţii

Obiectiv tematic selectat	Prioritate de investiţie selectată	Justificarea selectării
OT 1 - consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice şi a inovării	Promovarea investiţiilor de afaceri în inovare şi cercetare, dezvoltarea legăturilor şi a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare şi de educaţie, în special dezvoltarea produselor şi serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere	<p>La nivel naţional, sunt acreditate de către Ministerul Educaţiei Naţionale – departamentul cercetare, 37 de infrastructuri de inovare şi transfer tehnologic (2013).</p> <p>Astfel, prioritatea se va concentra pe dezvoltarea acestor infrastructuri specifice în zonele cu concentrare economică din toate regiunile din România, ce pot iradia dezvoltare pe zone extinse, atât în mediul urban cât şi rural.</p>
OT 3 - îmbunătăţirea competitivităţii întreprinderilor mici şi mijlocii, a sectorului agricol şi a sectorului pescuitului şi acvaculturii	Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi şi prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri	<p>În România numărul de IMM-uri la 1.000 locuitori reprezintă jumătate din media UE-28.</p> <p>În consecinţă, pentru impulsivarea spiritului antreprenorial, este necesară stimularea creării de noi IMM-uri, prin crearea şi dezvoltarea acelor structuri care sprijină IMM-urile în diversele etape de creştere, oferind IMM-urilor serviciile necesare funcţionării în parametrii optimi, cu scopul creşterii ratei de supravieţuire a IMM-urilor în primii ani de funcţionare.</p>
	Sprijinirea creării şi extinderea capacităţilor avansate de producţie şi dezvoltarea serviciilor	<p>Doar 19,4% din totalul IMM-urilor existente în România au introdus inovare de produs sau de proces, principala sursă de competitivitate a IMM-urilor din România reprezentând-o costurile scăzute.</p> <p>IMM-urile deţin aproape 2/3 din totalul locurilor de muncă din România, însă competitivitatea acestora este afectată de utilizarea unor tehnologii şi echipamente cu durata de viaţă depăşită şi în general energofage.</p> <p>De aceea, pentru asigurarea creşterii competitivităţii IMM-urilor, trebuie sprijinită crearea şi extinderea capacităţii IMM-urilor existente de a dezvolta noi produse şi servicii. Ca urmare, pentru creşterea competitivităţii pe piaţă, se impune sprijinirea IMM-</p>

Obiectiv tematic selectat	Prioritate de investiție selectată	Justificarea selectării
		urilor în procesele de certificare și promovare a firmelor pentru a deveni competitive pe piețele regionale, naționale și internaționale.
OT 4 - sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele	Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice, și în sectorul locuințelor	Sectorul clădirilor este un mare consumator de energie și contribuie major la emisiile de gaze cu efect de seră. Performanța energetică a clădirilor este foarte scăzută, nivelurile de energie consumată plasând sectorul clădirilor printre sursele cu cele mai însemnate emisii de CO ₂ . Clădirile și blocurile de locuințe din România au fost construite la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea fondului existent a fost neglijată. În România sunt necesare îmbunătățiri semnificative în stocul existent de clădiri, inclusiv în iluminatul public pentru a asigura confortul și bunăstarea locuitorilor și sustenabilitatea sistemelor de energie.
	Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor	Creșterea continuă a numărului de autovehicole pe fondul unei infrastructuri urbane parțial dezvoltate generează un grad sporit de poluare, blocaje în trafic, pierderi economice, număr sporit de accidente, probleme de sănătate pentru cetățeni precum și consumuri mari de carburanți din surse neregenerabile. Scăderea emisiilor de dioxid de carbon poate avea loc prin sporirea atractivității și îmbunătățirea accesibilității și a confortului de utilizare a transportului public și a mijloacelor de transport nemotorizate, astfel încât acestea să ofere o alternativă reală la folosirea autoturismelor personale. Astfel, această prioritate de investiție va sprijini dezvoltarea unor orase verzi, cu un transport public eficient și ecologic, cu o infrastructura rutieră prietenoasă cu toți participanții în trafic, în special pietonii și biciclistii, iar măsurile vizate vor reduce sursele de emisie pentru gazele cu efect de seră.
OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural	Turismul este o alternativă viabilă pentru stimularea dezvoltării în zonele rurale și cele sărace, oferind multiple avantaje: locuri de muncă, venituri, promovarea tradițiilor și patrimoniului cultural, crearea unei baze economice solide, sprijinirea serviciilor publice și a infrastructurii de transport, beneficii financiare pentru zonele rurale, sectorul agricol, artizanal, protejarea patrimoniului cultural, facilitarea schimburilor culturale, creșterea atractivității centrelor urbane.

Obiectiv tematic selectat	Prioritate de investiție selectată	Justificarea selectării
	Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului	Majoritatea orașelor din România se caracterizează prin existența unor zone istorice aflate în stare avansată de degradare, cartiere de blocuri de locuințe fără renovări substanțiale, zone industriale abandonate în ultimii ani din cauza încetării activităților, spații publice neîntreținute, infrastructura vetustă sau inexistentă, spații verzi insuficiente sau pe cale de dispariție. Regenerarea și revitalizarea spațiilor urbane degradate și abandonate poate facilita crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană prin creșterea activității economice, reincluderea în circuitul social sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor.
OT 7 - promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	Conectarea infrastructurilor regionale, respectiv a drumurilor județene ce vor fi modernizate și reabilitate, cu coridoarele majore de transport TEN T va spori accesibilitatea comunităților locale, în special rurale, stimulând creșterea economică prin dezvoltarea oportunităților de afaceri în arealul menționat și crescând gradul de ocupare al forței de muncă disponibile în aceste zone prin facilitarea navetei către aglomerările urbane care oferă oportunități sporite.
OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale	Sprijinirea investițiilor în infrastructura socială și a măsurilor de optimizare a calității serviciilor, inclusiv prin implicarea comunității în acordarea serviciilor și prin programe de prevenție, va contribui la creșterea accesului la servicii sanitare și sociale adaptate nevoilor beneficiarilor, creând premise atât pentru sporirea calității vieții persoanelor asistate și a familiilor acestora, cât și pentru reinserția pe piața muncii a unora dintre persoanele aflate în dificultate.
	Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban și rural	Investițiile în proiecte integrate care cuprind, măsuri de locuire și intervenții complementare în domeniul educației, sănătății, serviciilor sociale și ocupării forței de muncă, vor crea premise pentru reducerea focarelor de sărăcie și excluziune socială, prin asigurarea unor condiții proprii de locuit, a unei stări îmbunătățite de sănătate și a unor minime niveluri de competențe profesionale, ce vor contribui la creșterea ocupării și a incluziunii sociale a comunităților

Obiectiv tematic selectat	Prioritate de investiție selectată	Justificarea selectării
		defavorizate.
OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții	Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	Profilul educațional al populației este o condiție esențială pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu atât mai mult cu cât este necesară implicarea sporită în activitățile economice a persoanelor vârstnice. Acest deziderat nu se poate realiza însă fără o infrastructură adecvată/corespunzătoare ciclurilor educaționale.
OT 11 – consolidarea capacității instituționale și o administrației publice eficiente	Consolidarea capacității instituționale și o administrației publice eficiente	Mai puțin de 50% din proprietăți și drepturile corelate sunt înregistrate în Registrul de Cadastru și Carte Funciară ținute de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI) și doar 15% din proprietăți sunt verificate și înregistrate în sistemul de evidență electronic. Această acoperire este redusă în special în zonele rurale, unde un procent redus de proprietăți (9%) este înregistrat în cadastru. Acest fapt afectează pregătirea și implementarea fondurilor structurale finanțate de Uniunea Europeană, precum și alte programe de dezvoltare și investiții în infrastructură.

1.2 *Justificarea alocării financiare

Tabel 2: Prezentare generală a strategiei de investiții a programului

Axa prioritară	Fondul (FEDR ² , Fondul de coeziune, FSE ³ sau YEI) ⁴	Srijinul din partea Uniunii ⁵ (mil EUR)	Proporția srijinului total al Uniunii pentru programul operațional ⁶	Obiectiv tematic ⁷	Priorități de investiții ⁸	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investiții	Indicatori de rezultat comuni și specifici programului pentru care a fost stabilit un obiectiv
Îmbunătățirea activităților de transfer tehnologic	FEDR	100		OT 1 - consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării	Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere	Crearea și dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice pentru a stimula inițiativele inovative, susținerea și dezvoltarea întreprinderilor inovative	
Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	FEDR	200		OT 3 - îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii	Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri	Srijinirea dezvoltării IMM-uri în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și crearea de noi locuri de muncă	

² Fondul european de dezvoltare regională.

³ Fondul social european.

⁴ Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor.

⁵ Srijinul total al Uniunii (inclusiv principala alocare și rezerva de performanță).

⁶ Informații pentru fiecare fond și pe fiecare axă prioritară.

⁷ Titlul obiectivului tematic (nu se aplică asistenței tehnice).

⁸ Titlul priorității de investiții (nu se aplică asistenței tehnice).

Axa prioritară	Fondul (FEDR ² , Fondul de coeziune, FSE ³ sau YEI) ⁴	Srijinul din partea Uniunii ⁵ (mil EUR)	Proporția srijinului total al Uniunii pentru programul operațional ⁶	Obiectiv tematic ⁷	Priorități de investiții ⁸	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investiții	Indicatori de rezultat comuni și specifici programului pentru care a fost stabilit un obiectiv
	FEDR	500			Srijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	Îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor IMM-urilor, în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și creării locurilor de muncă	
Eficiența energetică în clădiri publice	FEDR	300		OT 4 - srijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele	Srijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice	
Srijinirea dezvoltării urbane	FEDR	852,63		OT 4 - srijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele	Srijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice, și în sectorul locuințelor	Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public	
	FEDR	1658,60			Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor climatice	Dezvoltarea unui transport public urban ecologic, în special electric, și stimularea deplasărilor nemotorizate în orase.	
	FEDR	170,39		OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor	Promovarea regenerării și revitalizării zonelor urbane în scopul creșterii	

Axa prioritară	Fondul (FEDR ² , Fondul de coeziune, FSE ³ sau YEI) ⁴	Sprijinul din partea Uniunii ⁵ (mil EUR)	Proporția sprijinului total al Uniunii pentru programul operațional ⁶	Obiectiv tematic ⁷	Priorități de investiții ⁸	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investiții	Indicatori de rezultat comuni și specifici programului pentru care a fost stabilit un obiectiv
					poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului	atractivității mediului urban	
Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	FEDR	316,43		OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural	Valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor	
Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	FEDR	1.113		OT 7 - promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN-T	Cresterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T	
Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	FEDR	400		OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale	Dezvoltarea accesibilității și calității serviciilor sociale și medicale acordate și stimularea trecerii de serviciile instituționalizate la serviciile acordate în cadrul comunității	

Axa prioritară	Fondul (FEDR², Fondul de coeziune, FSE³ sau YEI)⁴	Srijinul din partea Uniunii⁵ (mil EUR)	Proporția sprijinului total al Uniunii pentru programul operațional⁶	Obiectiv tematic⁷	Priorități de investiții⁸	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investiții	Indicatori de rezultat comuni și specifici programului pentru care a fost stabilit un obiectiv
Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban	FEDR	100		OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban și rural	Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin asigurarea unor condiții proprii de locuit pentru comunitățile defavorizate, precum și prin asigurarea acestora cu servicii de bază - medicale, educaționale, sociale în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială a acestora	
Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	FEDR	350		OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții	Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	Îmbunătățirea condițiilor infrastructurii educaționale pentru asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european și creșterea participării populației școlare și a adulților la procesul educațional	
Îmbunătățirea activității cadastrale	FEDR	300		OT 11 - Capacitate administrativă		Dezvoltarea gradului de acoperire geografică și incluziune a înregistrării proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară	
Asistență tehnică	FEDR	110		- N/A -	- N/A -		
	FEDR	6.471					

SECȚIUNEA 2. DESCRIEREA AXELOR PRIORITARE (ARTICOLUL 87(2)(b) ȘI (c) AL PRC)

SECȚIUNEA 2.A DESCRIEREA AXELOR PRIORITARE, ALTELE DECÂT ASISTENȚA TEHNICĂ (ARTICOLUL 87(2)(b) ȘI (c) AL PRC)

AXA PRIORITARĂ 1: Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării

Creșterea competitivității economice prin susținerea sectorului cercetării dezvoltării inovării este una din prioritățile Uniunii Europene pentru următoarea perioadă de programare. Totodată, unul din obiectivele inițiale stabilite de Strategia de la Lisabona și menținut în Strategia Europa 2020 este de a crește cheltuielile cu cercetarea dezvoltarea cu cel puțin la 3% din PIB, din care două treimi ar trebui finanțate din sectorul privat. Prin Planul Național de Reformă, România și-a asumat un procent de 2% din PIB pentru cheltuielile destinate cercetării – dezvoltării până în 2020.

În context regional, conform Eurostat, în 2009, din cele 257 de regiuni care înregistrează date privind ponderea cheltuielilor totale în PIB regional, regiunea București Ilfov, fiind regiune dezvoltată, se poziționează pe locul 151, iar în ultimele 30 de regiuni se află celelalte 7 regiuni de dezvoltare din România care fac parte din categoria regiunilor slab dezvoltate.

În consecință, această axă prioritară va contribui la creșterea calității și competitivității produselor, proceselor și serviciilor, etc, la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea economică durabilă într-un mediu concurențial prin crearea și dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic. Astfel, infrastructura de inovare și transfer tehnologic reprezintă ansamblul entităților constituite în scopul valorificării rezultatelor cercetării și dezvoltării tehnologice.

Pentru această axă vor putea aplica toate regiunile de dezvoltare din România, inclusiv regiunea București Ilfov. Deși București Ilfov - regiunea cea mai dezvoltată din România - concentrează cea mai mare parte din totalul național în ceea ce privește cheltuielile cu cercetarea, dezvoltarea tehnologică și inovarea (deține 56% din instituții cu activitate în domeniu), există o slabă legătură între instituțiile de cercetare și sectorul de afaceri care să pună în valoare și în practică rezultatele cercetării.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 1: *1.1 Pomovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.*

OBIECTIV SPECIFIC - crearea și dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice pentru a stimula inițiativele inovative, susținerea și dezvoltarea întreprinderilor inovative

Indicatori de rezultat specifici programului

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ⁹ (2022) ₁₀	Sursa datelor	Frecvența raportării

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

În România se realizează foarte multe cercetări, dar conexiunea dintre educație, cercetare și mediul de afaceri rămâne slabă, ceea ce se evidențiază prin reușita doar a câtorva idei de a fi transferate și comercializate pe piață. O astfel de activitate de colaborare există, în general între instituțiile de cercetare – dezvoltare - inovare și companiile mari. Participarea IMM-urilor în cadrul acestor colaborări este limitativă. Astfel, se va urmări punerea în aplicare a măsurilor de stimulare a creșterii inovării în sectorul privat care va contribui la consolidarea capacității întreprinderilor de a beneficia de rezultatele cercetării prin transfer tehnologic .

Acțiunile întreprinse vor sprijini cooperarea dintre instituții de cercetare, universități și mediu privat prin crearea și dezvoltarea (modernizarea/extinderea) infrastructurilor de transfer tehnologic. Un parteneriat real, fiabil între aceste entități poate constitui o modalitate eficientă de revigorare a economiilor locale și regionale și de atragere de investiții pentru o dezvoltare care să țină seama de strategiile existente și cele viitoare. Astfel, se va susține realizarea transferului rapid de informații și tehnologii în economie, promovând un mediu favorabil inovării și absorbției noilor tehnologii în toate sectoarele economiei naționale.

Programul își propune să sprijine aplicarea și comercializarea rezultatelor obținute în urma activităților de cercetare și dezvoltare tehnologică, precum și susținerea creării și dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii inovative. Sprijinul se adresează în special structurilor care au legătură cu unitățile de cercetare-dezvoltare (centre incubatoare de afaceri inovative, centre de transfer tehnologic, centre de informare tehnologică, oficii de legătură cu industria) care au capacitatea de a sprijini întreprinderile mici și mijlocii din zonele/sectoarele cu potențial de creștere economică punând la dispoziția acestora unele servicii personalizate de inovare de înaltă calitate.

Aceste entități de infrastructuri de inovare și transfer tehnologic vor putea fi create, modernizate și/sau extinse în vederea promovării unui mediu favorabil inovării și absorbției noilor tehnologii în toate sectoarele economiei. Prin crearea unei infrastructuri viabile de inovare și transfer tehnologic, se urmărește inclusiv dezvoltarea și utilizarea eficientă a potențialului inovativ și tehnico-științific în vederea atragerii de investiții pentru mediul privat pentru valorificarea rezultatelor obținute în urma activităților acestora. În cadrul acestor infrastructuri se vor unifica toți factorii implicați în inovare și transfer tehnologic, ceea ce va contribui la îmbunătățirea performanțelor tehnologice ale agenților economici.

⁹ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

¹⁰ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

În completarea investiției în infrastructură se va finanța dotarea entității de transfer tehnologic prin achiziționarea de bunuri, servicii și dotări independente în vederea creșterii capacității acesteia de a realiza servicii tehnologice specifice.

Totodată, pot fi realizate investiții în activități specifice entității de inovare și transfer tehnologic, în vederea realizării de servicii tehnologice specializate pentru IMM-uri, cum ar fi: studii de investiții tehnologice; asistență și consultanță tehnică de specialitate la aplicarea / achiziționarea de tehnologii; evaluare tehnologică și audit tehnologic; veghe tehnologică, informare tehnologică, asistență la restructurarea/retehnologizarea și dimensionarea agenților economici; formarea și dezvoltarea de activități economice inovative în vederea reconversiei forței de muncă în zonele cu probleme accentuate cu șomajul; dezvoltarea resurselor umane în sistemul de inovare și transfer tehnologic, urmărirea dezvoltării tehnologice în plan intern și internațional; transfer tehnologic și validare tehnologică; prognoza, evaluare tehnologică; audit tehnologic; analize statistice și indicatori ai eficienței inovării; crearea, dezvoltarea și întreținerea de bănci de date specializate etc.

Infrastructurile de inovare și transfer tehnologic trebuie să ofere servicii suport pentru firmele deservite în vederea identificării de oportunități de afaceri bazate pe compatibilități tehnologice, cerințe comerciale sau cerințe de fabricație precum și a partenerilor de afaceri potriviți (agenți, distribuitori, furnizori), respectiv servicii de consultanță generală sau/și consultanță specializată pentru clienții infrastructurii de transfer tehnologic, servicii de organizare evenimente pentru clienți (mentoring, cooperări afaceri, networking, relaționarea clienților cu multinaționalele sau companiile autohtone mari pentru facilitare contracte cooperare, etc), precum și activități de promovare și marketing individuale sau comune ale clienților (participări la târguri și expoziții, materiale de promovare, studii de piață și strategii de marketing pentru produsele și procesele inovative, etc)

Investițiile în acest domeniu se realizează pentru a contribui la stimularea creșterii competitivității întreprinderilor. Aceste investiții pot fi realizate atât în mediul urban cât și rural de către entități juridic constituite care gestionează infrastructuri cu rol de inovare și transfer tehnologic (firme, instituții de cercetare, camerele de comerț și industrie, etc).

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

În România cadrul legal și instituțional în baza căruia se realizează investițiile în infrastructura de inovare și transfer tehnologic îl reprezintă HG 406/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice specifice privind constituirea, funcționarea, evaluarea și acreditarea entităților din infrastructura de inovare și transfer tehnologic, precum și modalitatea de susținere a acestora. Aceste investiții în domeniul cercetării – inovării – dezvoltării sunt fundamentate în Strategia Națională de Cercetare 2014-2020, în Planul Național de Acțiune aferent acestei strategii, precum și în Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020.

Prin selectarea și implementarea acestei operațiuni în cadrul Obiectivului Tematic 1 se va contribui la consolidarea tuturor verigilor din lanțul inovării, de la cercetarea fundamentală la comercializarea efectivă a rezultatelor cercetării, respectiv la realizarea unei Uniuni a inovării în vederea asigurării conformării cu obiectivele Strategiei Europa 2020. Totodată, prin acest sprijin se va contribui și la realizarea obiectivelor din documentele strategice naționale și regionale pentru perioada 2014-2020.

Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora cu privire la creșterea capacității entităților de inovare și transfer tehnologic de a realiza servicii tehnologice specifice pentru a stimula inițiativele inovative, complementaritatea cu alte acțiuni cuprinse în OT 2 și OT 3 și cu acțiunile prevăzute a fi finanțate din POS Competitivitate din domeniile acoperite de obiectivele tematice 1 și 2.

Operațiunile vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidul Solicitantului pentru această axă de investiții.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu se are în vedere utilizarea instrumentelor financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - În cadrul acestei priorități de investiție nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ¹¹ (2022) ¹²	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Numărul de întreprinderi cărora li s-a acordat sprijin în vederea introducerii de produse noi pentru întreprindere	Nr	FEDR			Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	
	Numărul de întreprinderi cărora li s-a acordat sprijin în vederea introducerii de produse noi pe piață	Nr	FEDR			Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	

AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii

Conform datelor statistice disponibile, la nivelul anului 2011, în România existau 21 de IMM-uri la 1.000 de locuitori, valoare situată la mai puțin de 50% din media UE. Pentru a atinge media europeană în România ar fi necesară crearea a peste 460.000 de IMM-uri, peste numărul celor deja existente.

Pe de altă parte, valoarea scăzută a acestui indicator, comparativ cu media europeană, evidențiază un mare potențial antreprenorial care este necesar a fi valorificat prin stimularea măsurilor de sprijinire a antreprenoriatului și a activităților specifice structurilor care sprijină dezvoltarea afacerilor (incubatoare/ acceleratoare de afaceri). Aceste măsuri sunt necesar a fi

¹¹ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

¹² În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

stimulate pentru a atinge aceea masă critică de IMM-uri în economie, care să constituie o premiză pentru creșterea competitivității economiei românești.

În acest sens, analiza realizată de Forumul Economic Mondial în Raportul asupra Competitivității Globale 2013-2014, plasează economia românească pe locul 76 din cele 148 de state analizate din perspectiva Indicelui Competitivității Globale, poziție care încadrează țara noastră în categoria statelor aflate în etapa de dezvoltare bazată pe eficiență, la distanță considerabilă de grupa statelor aflate în etapa de dezvoltare bazată pe inovare.

Pentru realizarea tranziției între cele două etape, o atenție specială trebuie acordată indicatorilor cuprinși în două din cele 12 grupe de indicatori care stau la baza calculului acestui indice, respectiv pregătirea tehnologică și inovarea.

Astfel, pentru trei dintre cei șapte indicatori din grupa privind pregătirea tehnologică, România se plasează pe un loc inferior indicelui general, respectiv: poziția 107 privind accesul la ultimele tehnologii, 104 privind absorbția tehnologiei la nivelul firmelor și 89 privind investițiile străine directe și transferul tehnologic. În același timp, în cadrul grupei indicatorilor privind inovarea, se constată în special performanțele slabe ale economiei românești privind alți trei indicatori, referitori la cheltuielile companiilor cu cercetarea-dezvoltarea (poziția 104), capacitatea de inovare (90), respectiv colaborarea dintre universități și industrie în activitățile de cercetare-dezvoltare (88).

Ca urmare, cele prezentate mai sus evidențiază atât necesitatea de a stimula activitățile antreprenoriale prin valorificarea oportunităților de afaceri, precum și de creare și extindere a capacității IMM-urilor existente de a dezvolta noi produse și servicii pentru creșterea competitivității pe piețe locale, regionale, naționale și internaționale.

PRIORITATEA DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 2: 2.1. Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri

OBIECTIV SPECIFIC 1 – Sprijinirea dezvoltării IMM-uri în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și crearea de noi locuri de muncă

Indicatori de rezultat specifici programului

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ¹³ (2022) ¹⁴	Sursa datelor	Frecvența raportării

¹³ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

¹⁴ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Având în vedere că numărul mediu de IMM-uri la mia de locuitori înregistrează o valoare situată la mai puțin de jumătate din valoarea înregistrată la nivelul UE, această prioritate de investiții vizează valorificarea potențialului antreprenorial al economiilor regionale, în special prin sprijinirea afacerilor aflate în primii ani de activitate, acțiune care va contribui la obiectivul specific de creștere a competitivității economiilor regionale și crearea de locuri de muncă.

În acest sens, vor fi sprijinite investițiile realizate de start-up-uri pentru dezvoltarea activităților de producție și servicii, precum achiziționarea de active corporale (spații de producție și servicii, dotarea cu echipamente) și a celor necorporale (de tipul brevete, licențe, etc.).

Un mecanism util în valorificarea potențialului antreprenorial îl reprezintă structurile care oferă activități de incubare și accelerare a afacerilor, acestea fiind constituite pentru sprijinirea firmelor nou înființate și a celor cu un istoric scurt, prin acordarea de asistență tehnică, administrativă, fiscală și consultativă în domeniul afacerilor, facilitarea la diferite rețele de afaceri, până în momentul în care acestea se pot integra în piață. În anul 2012, în România, erau acreditate și monitorizate 10 astfel de incubatoare de afaceri, din care doar șapte erau funcționale, sprijinind 149 de IMM-uri cu 327 locuri de muncă.

Astfel, pentru a sprijini start-up-urile, pentru care primii ani de activitate presupun dificultăți în integrarea pe piață, se va sprijini crearea, modernizare și extinderea structurilor care oferă activități de incubare și accelerare a afacerilor, precum și dezvoltarea serviciilor oferite de către acestea. Sunt vizate atât sprijinirea activităților pentru dezvoltarea infrastructurii incubatoarelor/ acceleratoarelor de afaceri, inclusiv dotarea acestora cu utilități și echipamente, cât și a serviciilor oferite firmelor, cum ar fi cele de administrare, contabilitate, marketing, etc.

Prin această prioritate de investiții este vizată în special sprijinirea inițiativelor inovative, care au un rol primordial în creșterea competitivității și a calității serviciilor.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora cu privire la stimularea inițiativelor antreprenoriale, complementaritatea cu alte acțiuni cuprinse în OT 2 și OT 1 și cu acțiunile prevăzute a fi finanțate din POS Competitivitate din domeniile acoperite de obiectivele tematice 1 și 2. Se va asigura astfel complementaritatea și se va evita suprapunerea cu alte activități finanțate din FESI.

Operațiunile vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidul Solicitantului pentru această axă de investiții.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Se are în vedere utilizarea instrumentelor financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ¹⁵ (2022) ¹⁶	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin	nr	FEDR	-		Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	
	Număr de locuri de muncă create în IMM-urile care beneficiază de sprijin	nr	FEDR	-		Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	

PRIORITATE DE INVESTIȚII 2 a axei prioritare 2: 2.2 *Sprrijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor*

OBIECTIV SPECIFIC 1 - Îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor IMM-urilor, în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și creării locurilor de muncă

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Creșterea competitivității economice depinde atât de tipurile de activități economice desfășurate, cât și de localizarea teritorială a acestora, de disponibilitatea și calitatea resurselor naturale, financiare și umane, precum și de tehnologiile și procesele inovatoare utilizate în desfășurarea activităților specifice fiecărei firme.

De aceea, această prioritate de investiții vizează sprijinirea IMM-ilor, cu o vechime mai mare de 3 ani care vor să investească în activități ce pot contribui îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor, pentru creșterea competitivității economiilor regionale și creării locurilor de muncă.

Prin această prioritate de investiții se vor sprijini, pe de o parte, activitățile de construcție, modernizare sau extindere a spațiilor de producție sau servicii specifice IMM-urilor, cât și activități de dotare cu echipamente și instalații industriale, mașini și utilaje sau alte tipuri de dotări necesare care pot contribui la îmbunătățirea și creșterea capacităților de dezvoltare a produselor și a serviciilor. De asemenea, pot fi sprijinite activitățile de achiziționare de instalații și echipamente specifice în scopul obținerii unei economii de energie sau sisteme

¹⁵ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

¹⁶ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

care utilizează surse regenerabile alternative de energie, pentru eficientizarea activităților desfășurate.

Prin această prioritate de investiții vor fi sprijinite activități necesare pentru parcurgerea procesului de certificare a produselor, serviciilor sau diferitelor procese specifice. Totodată, se vor sprijini activități de implementare și certificare a sistemelor de management a calității ISO, respectiv certificarea sistemelor de management al calității, mediului sau sănătății conform, standardelor în vigoare. De asemenea, se vor sprijini activitățile de promovare a produselor și serviciilor.

Aceste tipuri de măsuri vor facilita IMM-urilor angajarea în procesele de creștere pe piețele locale, regionale, naționale și internaționale, precum și în procesele de inovare, în vederea stimulării competitivității economiilor regionale.

În cadrul acestei priorități de investiție, sunt vizate, în special, IMM-urile care activează în domeniile identificate prin Strategia Națională pentru Competitivitate, prin Strategia Națională a IMM, precum și prin intermediul Planurilor pentru Dezvoltare Regională.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Se va avea în vedere corelarea cu Strategia Națională de Competitivitate, și cu Strategia Națională a IMM-urilor.

Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora cu privire la creșterea capacităților de producție și servicii pentru a stimula inițiativele antreprenoriale, complementaritatea cu alte acțiuni cuprinse în OT2 și OT1 și cu acțiunile prevăzute a fi finanțate din POS Competitivitate din domeniile acoperite de obiectivele tematice 1 și 2. Se va asigura astfel complementaritatea și se va evita suprapunerea cu alte activități finanțate din FESI.

Operațiunile vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidul Solicitantului pentru această axă de investiții.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - se intenționează utilizarea instrumentelor financiare

Accesul IMM-urilor la finanțare a devenit tot mai dificil, ca urmare a efectelor crizei economice mondiale manifestate în ultimii ani, instituțiile creditoare tradiționale impunând, în general, condiții tot mai dificil de îndeplinit de către tot mai multe IMM-uri, în special în ceea ce privește garantarea fondurilor împrumutate. Astfel că, de cele mai multe ori, insuficiența sau lipsa bunurilor corporale care ar putea fi acceptate ca și garanții colaterale, împiedică IMM-urile să obțină linii de creditare pentru realizarea investițiilor necesare îmbunătățirii capacităților de dezvoltare a produselor și a serviciilor.

Implementarea unor instrumente financiare adecvate, pot reprezenta soluții care să faciliteze accesul IMM-urilor la sursele de finanțare necesare pentru realizarea investițiilor care să ducă la îmbunătățirii capacităților de dezvoltare a produselor și a serviciilor oferite.

În acest sens, se va analiza implementarea unor instrumente financiare prin această prioritate de investiții.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin	nr	ERDF				
	Număr de locuri de muncă create în IMM-urile care beneficiază de sprijin	nr	ERDF				

AXA PRIORITARĂ 3: Eficiență energetică în clădirile publice

Emisiile rezultate din energie reprezintă majoritatea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), utilizarea eficientă a energiei contribuind major la realizarea unei economii cu emisii scăzute de carbon și combaterea schimbărilor climatice.

Performanța energetică a clădirilor este foarte scăzută astfel încât nivelurile de energie consumată în clădiri plasează sectorul printre sursele cu cele mai însemnate emisii de CO₂. În România clădirile sunt reponsabile pentru 36% din consumul de energie și emisiile de CO₂ (56,1 mil. tone din totalul de 152,3 mil. tone în 2007).

Potențialul de economisire în clădirile deținute de autoritățile publice este semnificativ, însumând 40-50%. În particular, potențialul de eficiență energetică la nivelul clădirilor publice (fără a include spitalele), sunt în medie de 38% pentru măsurile de încălzire și 23% pentru energie electrică.

Principalele rezultate prevăzute a fi atinse prin promovarea investițiilor cu scopul de a îmbunătăți eficiența energetică în clădirile publice sunt reducerea consumului de energie primară în clădiri, concomitent cu reducerea gazelor cu efect de seră.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 3: *3.1. Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor (OT 4)*

OBIECTIV SPECIFIC - *Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice*

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent Tone de CO ₂						

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Clădirile deținute de autoritățile publice centrale sau locale ocupă un loc important în privința fondului de clădiri din România în ceea ce privește consumul de energie. Clădirile publice sunt importante din mai multe puncte de vedere: sunt clădiri în care populația își petrece o mare parte din timp (ex. școli, spitale, etc.), având influența asupra calității vieții acesteia; sunt clădiri care servesc drept exemple de arhitectură pentru populație, pot fi exemple pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică.

Pentru clădirile publice vor fi sprijinite măsuri de eficiență energetică având ca scop reabilitarea energetică completă (*deep renovation*), inclusiv izolarea termică, reabilitarea sistemelor de încălzire și a rețelelor, iluminat și sistemul de management al clădirii (măsuri de eficiență energetică tipice). Cele trei categorii de clădiri publice propuse sunt: spitalele, clădiri de învățământ, alte tipuri de clădiri (clădiri administrative, inclusiv administrația locală și centrală, policlinici, penitenciare, etc).

Fără a enumera exhaustiv, acțiunile sprijinite în cadrul acestei priorități de investiție pentru măsurile de creștere a eficienței energetice a clădirilor deținute de autoritățile publice se referă la:

- îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acesteia;
- reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a ventilării și climatizării;
- implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;
- utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum;
- înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață;

Beneficiarii acestei priorități de investiții vor fi autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale.

Creșterea eficienței energetice în clădirile publice vor conduce la reducerea consumului de energie, având ca rezultat final reducerea emisiilor cu efect de seră. Totodată, îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice nu numai că reduce consumul de energie și, ulterior, costurile cu energia pentru autorități, dar contribuie și la îmbunătățirea aspectului estetic al unei clădiri și oferă condiții mai sănătoase de viață pentru populație. Mai mult, reabilitare termică a clădirilor ar putea fi un sector care să contribuie la creșterea economică, care ar ajuta nu numai industria locală de construcții, ci influențează, de asemenea, domeniile de planificare în construcții, inovare, cercetare și dezvoltare.

În acest context, există mai mulți factori de legitimare pentru finanțarea măsurilor de creștere a eficienței energetice, respectiv:

- potențialul de eficientizare energetică a clădirilor publice este semnificativ;
- îmbunătățirea eficienței energetice va contribui în mare măsură la îndeplinirea țintei României privind economiile de energie până în anul 2020, în conformitate cu Strategia Europa 2020;

- reducerea consumului de energie are un rol important în promovarea siguranței aprovizionării cu energie, în dezvoltarea tehnologiei și în crearea de oportunități pentru ocuparea forței de muncă și de dezvoltare regională;
- îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice reprezintă unul dintre mijloacele care ar putea contribui la creșterea economică, deoarece este o modalitate de a stimula direct și imediat industria de construcții și de mentenanță și crearea de locuri de muncă.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Selectarea operațiunilor în cadrul acestei priorități de investiție se va face ținând cont de mai multe principii orizontale. Potențialul de economisire a energiei va fi principalul criteriu de selecție a proiectelor. În funcție de tipologia clădirilor vor fi stabilite standarde minime de reducere a consumurilor energetice după implementarea măsurilor de eficiență energetică, precum și cerințe minime pentru reducerea emisiilor de CO₂.

Vechimea clădirilor va completa grila de selectare a operațiunilor și va urmări să finanțeze numai acele clădiri care, pe baza expertizării tehnice, nu necesită reparații majore de consolidare.

Principiul concentrării teritoriale va fi luat în considerare finanțarea investițiilor în acele unități administrativ-teritoriale care au capacitate de a co-finanța astfel de proiecte în vederea atingerii unui real impact în privința reducerii consumurilor de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Totodată, vor fi finanțate cu prioritate clădirilor publice racordate la sistemul centralizat de alimentare a energiei termice.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - se analizează posibilitatea utilizării instrumentelor financiare.

Îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri și infrastructuri publice poate genera economii de energie și, prin urmare, poate atrage investiții private și reduce presiunea financiară pe bugetele publice pentru cheltuielile și costurile cu energia. Contractul de performanță energetică (CPEn) constituie un posibil mecanism pentru a realiza acest lucru. Contractul de performanță energetică beneficiază de cunoștințele, competențele și experiența din sectorul privat în scopul de a implementa proiecte de eficiență energetică într-un mod eficient și eficace. Contractul de eficiență energetică poate debloca fonduri private pentru măsurile de eficiență energetică.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr. crt.	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Scăderea consumului primar anual de energie al clădirilor publice	kWh/an	FEDR			Rapoarte de monitorizare	Anual

AXA PRIORITARĂ 4: Sprijinirea dezvoltării urbane

Orașele, în general orașele mari, sunt motoarele economiei naționale și pot fi considerate catalizatoare pentru creativitate și inovare. În jur de 55% din populația României locuiește în zonele urbane, deși dacă luăm în considerare comunitățile rurale din jurul marilor orașe, legate funcțional de acestea, gradul de urbanizare al României este mult mai ridicat. Orașele mari, deși contabilizează un număr mai mic de populație corespunzătoare, generează o valoare adăugată importantă la nivel național în privința creșterii economice.

Cu toate acestea, orașele românești sunt locurile în care se manifestă extrem de acut o serie de probleme, cum ar fi lipsa locurilor de muncă, calitatea locuirii precară, segregare socio-spațială, poluare, congestia traficului, etc. Scăderea populației urbane este un fenomen aproape general la nivelul tuturor orașelor din România și este generată de sporul natural negativ și migrația populației, în străinătate sau spre mediul rural, în ciuda declarării de noi localități urbane în această perioadă. Migrația populației spre mediul rural s-a făcut, de cele mai multe ori, spre localitățile rurale din imediata apropiere a centrelor urbane, îndeosebi mari.

Orașele din România se caracterizează printr-o calitate precară a fondului de locuit: vechimea clădirilor, ceea ce implică necesitatea unor lucrări de consolidare, eficiență energetică scăzută, cu consumuri energetice nesustenabile, lipsa spațiilor verzi și degradarea spațiilor publice etc.

În ciuda faptului că rețelele edilitare au cunoscut în ultima perioadă o tendință ascendentă de dezvoltare și modernizare, este îngrijorător faptul că o serie de localități urbane nu îndeplinesc în totalitate indicatorii minimali de definire a orașelor, în privința dotărilor infrastructurale, cu repercursiuni asupra calității vieții populației și atragerea investițiilor private.

Transportul public urban este în continuă scădere la nivelul orașelor, concomitent cu creșterea intensivă a numărului de autovehicule personale cu efecte asupra poluării, creșterii congestiei traficului și consumuri energetice mari. În plus, dinamica spațială continuă a localităților urbane, de cele mai multe ori manifestată sub forma expansiunii necontrolate a accentuat problema traficului în orașe și folosirea intensivă a autovehiculelor proprii în lipsa transportului public urban. Lipsa unor intervenții coordonate și focalizate a condus la apariția unor cartiere defavorizate la nivelul orașelor românești (în general cartierele periferice, dar în unele cazuri și zonele centrale), cu un fond construit în stare precară, cu infraționalitate ridicată, cu abandon școlar, etc. care accentuează fenomenul de segregare socio-spațială în orașe.

De cele mai multe ori aceste probleme cu care se confruntă orașele sunt abordate și atacate sectorial fără a lua în considerare interdependențele dintre acestea. Totuși, provocările urbane – economice, sociale, culturale și de mediu – sunt strâns legate între ele și succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate. O dezvoltare urbană sustenabilă poate fi atinsă numai în măsura în care vor fi combinate măsuri privind renovarea fizică a zonelor urbane cu măsuri care promovează educația, dezvoltarea economică, incluziunea socială și protecția mediului.

Fiecare oraș are un rol bine definit în structura sistemului de așezări și, în consecință, politicile urbane vor fi adaptate rolului fiecărei categorii de orașe în sistemul de așezări. Orașele mici joacă un rol esențial, în principal în dezvoltarea zonei adiacente rurale, în timp

ce orașele mari sunt considerate adevărate motoare de creștere economică în regiunile în care sunt localizate. Totodată, orașele, în funcție de dimensiune, atractivitatea economică și de dotările sociale au caracteristici, provocări și necesități diferite. În acest context, bugetul axei prioritare va fi repartizat pe categorii distincte de orașe (poli de creștere, poli de dezvoltare urbană – municipii reședință de județ, respectiv centre de dezvoltare zonală – municipii și orașe). Finanțarea proiectelor se va face în baza unor strategii integrate de dezvoltare urbană care vor avea în vedere rezolvarea problemelor economice, de mediu, climatice și sociale din orașe. Pentru sprijinirea unei abordări cu adevărat integrate, proiectele care sunt parte a strategiilor integrate de dezvoltare urbană vor fi finanțate cu prioritate în celelalte programe operaționale relevante.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 4: 4.1. *Sprjinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile in infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor (OT 4)*

OBIECTIV SPECIFIC - *Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public*

Blocurile de locuințe construite înainte de anul 1990 sunt printre cele mai ineficiente clădiri din punctul de vedere al consumului energetic. Consumurile energetice sunt mari ca o consecință a izolării termice slabe, instalații de încălzire ineficiente (învechite și neîntreținute) și lipsa controlului (sisteme de măsurare la nivelul apartamentelor, uneori chiar și la nivel de bloc). Implementarea unui pachet standard de măsuri de eficiență energetică la nivelul blocurilor de locuințe va avea ca rezultat scăderea consumului specific pentru încălzire cu mai mult de 40%, cu diferențe de la o zonă climatică la alta în cadrul țării.

Eficiența energetică în iluminatul stradal oferă o oportunitate semnificativă pentru economiile de energie. În concordanță cu informațiile puse la dispoziție în Planul Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice potențialul de economisire a energiei în iluminatul public este estimat între 10-40%. Dacă un scenariu cu o valoare medie de 30 potențial de economisirea a energie este luat în calcul, economiile de energii anuale obținute prin îmbunătățirea eficienței energetice în iluminatul public va reprezenta 187 GWh/an și ar reprezenta cel puțin 76 ktCO₂ reducere de emisii anuale.

Promovarea investițiilor cu scopul de a îmbunătăți eficiența energetică în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public în orașe va avea ca rezultat reducerea consumului de energie primară la nivelul clădirilor rezidențiale și sistemelor de iluminat public, concomitent cu reducerea gazelor cu efect de seră.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent Tone de CO ₂						

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Din totalul clădirilor la nivel național, clădirile rezidențiale reprezintă o majoritate semnificativă. Totodată, România deține cel mai mare număr de locuințe în blocuri de prefabricate dintre toate țările Europei Centrale. Ultimele date statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică indică un total de 4,6 mil. locuințe localizate în mediul urban, din care 1,4 milioane de apartamente sunt conectate la sistemul centralizat de furnizare a energiei termice. În ciuda unor investiții în ultimii ani în măsuri de eficiență energetică la nivelul blocurilor de locuințe, efortul de investiții în reabilitarea termică a locuințelor rămâne ridicat.

Fără a limita la acestea, acțiunile sprijinite în cadrul acestei priorități de investiție pentru măsurile de creștere a eficienței energetice a clădirilor rezidențiale se referă la:

- îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acesteia;
- reabilitarea termică a sistemului de încălzire (reabilitarea instalației de distribuție, montarea de robinete termostatați, repararea/inlocuirea cazanului și/sau arzătorului din centrala termică de bloc/scara etc.)
- achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de caldura și/sau centrale termice pe biomasa;
- implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;
- înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață;

Iluminatul public reprezintă un alt sector important pentru posibile îmbunătățiri a eficienței energetice. În ciuda potențialului mare de economisire în acest sector, ritmul de modernizare a infrastructurii și a serviciului de iluminat public este extrem de lent. La nivel național, doar jumătate din totalul de 3180 localitățile beneficia de serviciul de iluminat public. Extinderea / modernizarea infrastructurii de iluminat și de servicii rămâne o prioritate pentru multe comunități locale urbane. Tipurile de activități finanțate în cadrul acestei priorități de investiție se referă la:

- extinderea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;
- înlocuirea iluminatului cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător.

Beneficiarii acestei priorități de investiție vor fi autoritățile publice locale în parteneriat cu asociațiile de proprietari (măsurile pentru eficiența energetică a clădirilor rezidențiale) și autoritățile publice locale (măsurile pentru eficiența energetică a clădirilor rezidențiale).

Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și a sistemelor de iluminat public va avea ca efect reducerea consumului de energie și vor contribui la reducerea emisiilor cu efect de seră. În același timp măsurile de eficiență energetică pot contribui la coeziunea socială, prin reducerea consumului de energie termică și, totodată, conduce la crearea de locuri de muncă din activități directe și indirecte. Mai mult, creșterea eficienței termice a clădirilor ar putea fi un sector care să contribuie la creșterea economică locală și regională cu impact asupra industriei locale de construcții.

Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor și sistemelor de iluminat public nu numai că reduce consumul de energie și, ulterior, costurile cu energia, dar contribuie și la îmbunătățirea aspectului estetic al unei clădiri și oferă condiții mai sănătoase de viață și de siguranță pentru populație.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Selectarea operațiunilor în cadrul acestei priorități de investiție se va face ținând cont de mai multe principii orizontale. Potențialul de economisire a energiei va fi principalul criteriu de selecție a proiectelor. În funcție de tipologia clădirilor rezidențiale vor fi stabilite standarde minime de reducere a consumurilor energetice după implementarea măsurilor de eficiență energetică, precum și cerințe minime pentru reducerea emisiilor de CO₂.

Vechimea clădirilor va completa grila de selectare a operațiunilor și va urmări să finanțeze numai acele clădiri care, pe baza expertizării tehnice, nu necesită reparații majore de consolidare.

Principiul concentrării teritoriale va fi luat în considerare prin finanțarea investițiilor în acele unități administrativ-teritoriale care au capacitate de a co-finanța astfel de proiecte în vederea atingerii unui real impact în privința reducerii consumurilor de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Totodată, vor fi finanțate cu prioritate clădirilor rezidențiale racordate la sistemul centralizat de alimentare a energiei termice.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - se analizează posibilitatea utilizării instrumenetelor financiare

Se analizează posibilitatea utilizării unui instrument financiar de tip JESSICA.

Îmbunătățirea eficienței energetice în sistemele de iluminat public poate genera economii de energie și, prin urmare, poate atrage investiții private și reduce presiunea financiară pe bugetele publice pentru cheltuielile și costurile cu energia. Contractul de performanță energetică (CPEn) constituie un posibil mecanism pentru a realiza acest lucru. Contractul de performanță energetică beneficiază de cunoștințele, competențele și experiența din sectorul privat în scopul de a implementa proiecte de eficiență energetică într-un mod eficient și eficace. Contractul de eficiență energetică poate debloca fonduri private pentru măsuirile de eficiență energetică.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ¹⁷ (2022) ¹⁸	Sursa datelor	Frecvența raportării
1	Numărul gospodăriilor cu o	Gospo dării	FEDR			Rapoart e de	Anual

¹⁷ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

¹⁸ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

	clasificare mai bună a consumului de energie					monitorizare	
2	Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat	Unități administrativ-teritoriale	FEDR			Rapoarte de monitorizare	Anual
3	Scăderea consumului primar anual de energie al sistemelor de iluminat public	kWh/an	FEDR			Rapoarte de monitorizare	Anual

PRIORITATE DE INVESTIȚII 2 a axei prioritare 4: 4.2. Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor (OT 4)

OBIECTIV SPECIFIC - Dezvoltarea unui transport public urban ecologic, în special electric, și stimularea deplasărilor nemotorizate în orașe.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Concentrația de CO ₂ și CO în aer		Zone urbane	100	2011/2	90	ANM	anual
2.	Nr. pasageri transportați în transportul public urban în orașele țintă	Mil pasageri	Zone urbane	1,74 mil	2012	2,0 mil	INS/	anual
3.	Nr. de planuri de mobilitate cu măsuri implementate		Zone urbane	0	2011/2	22	ADR	La fiecare 3 ani

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Datele existente confirmă faptul că o mare parte din poluarea marilor orașe, și conținutul crescut de dioxid de carbon se datorează traficului motorizat în interiorul acestora, atât al autoturismelor individuale și autovehiculelor de marfă, cât și mijloacelor de transport în

comun învechite. În cadrul Uniunii Europene, cel de-al șaselea Program de acțiune privind mediul (PAM 6) are drept obiectiv atingerea unor niveluri de calitate a aerului care să nu determine impacturi inacceptabile și riscuri asupra sănătății umane și a mediului. Tot la nivel european, prin Strategia Tematică a Calității Aerului se atrage atenția cu privire la impactul transportului asupra calității aerului din orașe și încurajează cetățenii din întreaga Europă să-și îmbunătățească sănătatea și starea de bine prin schimbarea comportamentului lor zilnic. Traficul urban este o sursă în creștere de poluare, îndeosebi în ceea ce privește pulberile sedimentabile, dioxidul de carbon și dioxidul de azot. Prin urmare, autoritățile locale au responsabilitatea de a dezvolta strategii de transport urban care să răspundă cererilor de mobilitate, să protejeze mediul, să îmbunătățească calitatea aerului și să facă orașul un loc mai bun de trăit. În același spirit este dezvoltată și această prioritate de investiții, având drept scop reducerea emisiilor de carbon în aglomerările urbane, prin promovarea unor alternative de transport la autoturismele individuale și prin modernizarea parcului de vehicule destinat transportului public.

Pentru a răspunde provocărilor legate de Strategia 2020, precum și pentru a subsuma investițiile în transportul public urban Obiectivului Tematic 4, la nivelul principalelor 8 aglomerări urbane din România vor fi realizate planuri de mobilitate urbană durabilă pentru a limita emisiile gazelor cu efect de seră datorită transportului motorizat, planuri pe care această prioritate de investiții le susține financiar prin mai multe tipuri de acțiuni. Investițiile preconizate nu se vor limita la cele 8 mari municipii, ci vor viza și alte orașe relevante (în special municipiile reședință de județ sau orașele cu peste 100.000 de locuitori), care vor dispune atât de un plan de mobilitate urbană durabilă cât și de un contract de servicii publice care să corespundă prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 privind serviciile publice de transport.

Începând cu anul 1990, în România numărul orașelor care oferă servicii de transport public urban a scăzut semnificativ, de la 180 la 69 (în 2012). În același timp numărul municipiilor care beneficiază de transport electric a ramas aproape constant, scăzând de la 16 la 14.

În condițiile actuale, evaluarea companiilor/operatorilor de transport public local în punctele cheie: infrastructură, depou, parc de vehicule (număr, tipuri, vârstă, stare), funcționare (trasee, frecvență), trafic (pasageri, pasager-km), management și situația financiară, costuri de funcționare (per vehicul-km, per pasager-km), cheltuieli de capital, costul biletelor, venituri din costul biletelor și principalii coeficienți de funcționare (venituri din trafic cu și fără compensare/cost de funcționare) duc la concluzia că transportul public urban din România nu răspunde nevoilor actuale ale locuitorilor marilor orașe și standardelor europene. Dacă analizăm și alte elemente ale acestor operatori, precum durabilitate financiară, dinamica personalului, frecvența incidentelor/accidentelor în trafic, măsurile de accesibilizare pentru persoane cu handicap, eficiența energetică, creșterea siguranței, putem concluziona că situația de facto nu poate fi considerată satisfăcătoare.

Un plan de mobilitate urbană durabil trebuie să aibă drept scop crearea și exploatarea unui sistem de transport urban durabil prin urmărirea cel puțin a următoarelor obiective:

- asigurarea accesibilității la sistemul de transport public și privat pentru toți cetățenii;
- îmbunătățirea siguranței și securității în mijloacele de transport precum și reducerea numărului de accidente;
- reducerea poluării aerului și a poluării fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului de energie;

- optimizarea transportul de persoane și bunuri prin îmbunătățirea eficienței și a eficacității costurilor;
- creșterea atractivității și îmbunătățirea calității mediului și a amenajării spațiilor urbane¹⁹;
- creșterea rezilienței rețelelor de transport public existente la condițiile meteorologice extreme și la evenimente naturale, în concordanță cu politicile UE de adaptare la schimbările climatice;
- dezvoltarea mijloacelor de transport non-motorizate și a rețelelor intermodale de transport.

Contribuția așteptată la obiectivul menționat, respectiv sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele, va fi asigurată, în primul rând, prin oferirea opțiunilor de transport alternativ, faptul că orașele vor deveni spații mai bune de trăit pentru cetățeni, scăderea emisiilor de noxe având un rol important în protejarea sănătății locuitorilor și în promovarea unui viitor mai durabil pentru toți. Rezultatul pozitiv va fi amplificat de implementarea unor strategii durabile în domeniul transportului public și de schimbarea mentalității la nivelul unui număr relevant de utilizatori de autoturisme în arealul urban.

În cadrul acestei priorități de intervenție vor fi avute în vedere următoarele tipuri de acțiuni pentru finanțare:

- **Achiziționarea de material rulant electric / vehicule ecologice** pentru unitățile administrativ teritoriale. Dezvoltarea parcului de mijloace de transport cu vehicule noi, nepoluante, cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă și sisteme de supraveghere video (pentru creșterea gradului de siguranță al pasagerilor) va oferi oportunități îmbunătățite potențialilor pasageri noi, oferind o alternativă viabilă și confortabilă utilizării autoturismelor personale.
- **Modernizarea / reabilitarea / extinderea traseelor de transport electric** (tramvai/troleu/autobuz electric sau hibrid), incluzând calea de rulare și spațiile conexe (rețeaua de străzi pe care operează mijlocul de transport, inclusiv trotuare/refugii/stații) și infrastructura tehnică aferentă. Transportul urban electric reprezintă o variantă nepoluantă și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor pentru a asigura tranzitul zilnic al populației, iar îmbunătățirea infrastructurii va crește gradul de confort, viteza de deplasare, siguranța traficului și alte beneficii adiacente în special asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități. Astfel, se va asigura dezvoltarea unei structuri de transport public durabile din punct de vedere tehnic și eficiente din punct de vedere financiar.
- **Modernizarea materialului rulant electric existent** (tramvaie) pentru unitățile administrativ teritoriale. Modernizarea parcului de material rulant existent, prin îmbunătățirea sistemelor existente la bordul acestora, realizarea echipamentelor pentru accesul persoanelor cu dizabilități etc va asigura un transport civilizată și eficient din punct de vedere energetic, încurajând utilizarea transportului public de către locuitorii marilor aglomerări urbane. Cele două măsuri, achiziția și modernizarea materialului rulant (dar în special cea de a doua) vor stimula și alte municipalități în (re)introducerea transportului public electric pe șină. O atenție deosebită se va acorda înlocuirii/modernizării tramvaielor învechite, zgomotoase și care oferă o accesibilitate slabă cu material rulant modern, fără trepte (cu podea joasă) și echipate cu aer condiționat;

19 Ghid: Elaborarea și implementarea unui plan durabil de mobilitate urbană
http://www.mobilityplans.eu/docs/SUMP_guidelines_web.pdf

- **Modernizarea / reabilitarea depourilor aferente transportului public si infrastructura tehnică aferentă.** Modernizarea/reabilitarea energetică clădirilor care deserveșc atât transportul electric cât și cel auto clasic, aflate in proprietate publică, inclusiv sediile administrative, cu mari pierderi energetice va duce la o creștere a eficienței operatorilor de transport și va permite o diversificare a activităților de producție sau întreținere a materialului rulant. Modernizarea/înlocuirea stațiilor și substațiilor de redresare și a rețelelor electrice va contribui la creșterea eficienței energetice.
- **Realizarea de trasee separate exclusive pentru vehiculele de transport public,** cu scopul creșterii frecvenței serviciilor atât în orele de vârf, cât și în afara lor. Astfel se va reduce timpul de călătorie al vehiculelor de transport public (autobuze, troleibuze, tramvaie etc.) precum și reducerea nivelului și a duratei aglomerărilor/congestiilor de trafic în rețeaua principală de transport și pe penetrațiile în oraș din zonele învecinate, cu precădere pentru relații către centrul orașului.
- **Îmbunătățirea stațiilor de transport public existente, inclusiv realizarea de noi stații și terminale,** astfel încât distanța maximă de parcurs pe jos până la o stație de transport public să fie rezonabilă și înscrisă într-o izocronă maximă de 10-15 minute mers pe jos, inclusiv prin sisteme de informare pentru călători in stații și mijloacele de transport in comun.
- **Construirea / modernizarea / reabilitarea pistelor / traseelor pentru bicicliști.** Dezvoltarea unei infrastructuri rutiere prietenoase cu utilizatorii de biciclete reprezintă un obiectiv ambițios, ținând cont de condiționalitățile impuse de situația existentă în marile orașe, dar în concordanță cu orientările la nivel european, schimbarea mentalităților fiind principala provocare pentru promovarea utilizării bicicletei ca un mijloc de transport zilnic, nu doar ca mijloc de recreere. Asigurarea accesibilității pentru factorii generatori de trafic trebuie asigurată prin facilități de opțiune pentru mijloacele de transport favorabile mediului: mersul pe jos, cu bicicleta și transportul public cu evidențierea priorității pentru transportul public în cadrul sistemului de transport urban în comun prin intervenții integrate adresate fiecărui tip de vehicul și categorii de beneficiari;
- **Crearea de zone și trasee pietonale.** O rețea integrată de alei pietonale ar trebui să acopere întregul oraș, acordându-se o atenție deosebită traseelor de la /către: universități, școli, parcuri, locuri de interes turistic și cultural, centre de birouri, centre comerciale, instituții publice, etc.. De asemenea, realizarea de artere rutiere alternative subterane sau supraterane va contribui la creșterea spațiilor destinate exclusiv pietonilor și bicicliștilor.
- **Realizarea de sisteme de monitorizare** video bazat pe instrumente inovative și eficiente de management al traficului. Centrele de trafic vor preveni accidente și vor asigura fluența traficului pentru zonele dense ale polilor de creștere, aglomerării București-Ilfov sau a altor aglomerări urbane, cu zone clar definite în care vehiculele personale să nu poată intra sau să fie restricționate puternic prin măsuri adecvate. Un rol important îl va avea evitarea transportului de marfă în centrul orașelor, cu excepția livrărilor locale în afara orelor de vârf.
- **Realizarea de sisteme de e - ticketing** pentru călători și parcări. Realizarea sistemelor de e - ticketing va permite facilitarea utilizării transportului public și de către persoanele cu mobilitate redusă sau pentru grupuri țintă specifice (pensionari, elevi, studenți, turiști) precum și o creștere a veniturilor operatorilor de transport public. O atenție deosebită se va acorda pentru realizarea și implementarea sistemelor de plată pentru parcările publice in vederea folosirii optime a spațiului public și limitării staționărilor nejustificate și îndelungate in zonele centrale.
- **Construirea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii rutiere care are drept scop creșterea nivelului de siguranță în circulație și exploatare al rețelei de transport** (toate modurile de transport pentru persoane, bunuri și mărfuri) cu accent pe marcaje și

semnalizare adecvată. Stabilirea ca prioritate de dezvoltare a transportului electric în orașe (pentru reducerea zgomotului, a numărului de accidente, a poluării aerului și a impactului asupra schimbărilor climatice) în cadrul unei rețele de transport public integrat pentru traseele de tramvai, troleibuz și autobuz (obișnuite și rapide) se poate implementa și prin promovarea autovehiculelor electrice, inclusiv în sistem „car sharing” sau pentru taximetrie.

- **Realizarea sistemelor de tip Park and Ride** (parcări la intrarea în orașe / municipii care permit parcare autoturismului și continuarea călătoriei cu mijloacele de transport public) pentru a facilita transferurile de la autoturismul personal la transportul public și intermodalitatea.
- **Realizarea de planuri de mobilitate urbană durabilă**, altele decât cele pentru polii de creștere și aglomerarea București – Ilfov, care să asigure planificarea infrastructurii rutiere pe termen mediu (până în anul 2020), instituind o strategie economică coerentă pentru gestionarea și punerea la dispoziție de drumuri și infrastructuri conforme cu politica de mobilitate durabilă și cererea de deplasare, în corelare cu strategiile de dezvoltare urbană, siguranță rutieră și planurile de amenajarea teritoriului și urbanism.
- **Realizarea de perdele forestiere, alineamente de arbori sau arbuști** pe terenurile publice din imediata vecinătate a rețelelor de străzi (ordin 1, 2 și 3) sau pe coridoarele majore de transport precum șoselele ocolitoare. Realizarea de alineamente vegetale din specii forestiere sau decorative, din arbori sau arbuști va avea un rol important în fixarea particulelor nocive de noxe, în schimbul de dioxid de carbon și în arhitectura urbană.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

- Numarul populației deservita de rețeaua de transport public. Este foarte important ca impactul măsurilor de modernizare și extindere a rețelei de transport public să fie unul major, adresându-se unui grup țintă cât mai mare.
- Gradul de electrificare a rețelei de transport public urban. Investițiile în domeniul extinderii și modernizării rețelei de transport public se vor concentra pe modul electric, în special pe șină (tramvai), iar o rețea existentă reprezintă un important punct de plecare pentru implementarea cu succes a strategiilor în domeniu.
- Gradul de poluare cu CO₂/GES al orasului respectiv. Toate măsurile și acțiunile prevăzute în cadrul acestei priorități de investiție au drept scop final reducerea emisiilor de CO₂/GES.
- Capacitatea UAT de implementare a planurilor sustenabile de mobilitate urbane. Separat de co-finanțare, UAT trebuie să dovedească capacitatea de a menține și întreține investițiile preconizate, din punct de vedere al capacității administrative și financiare.
- Gradul de degradare al infrastructurii care deservește transportul public și al parcului de material rulant/parc vehicule aferent. În cazurile în care infrastructura existentă și materialul rulant/parcul de vehicule aferent sunt învechite și degradate, siguranța pasagerilor nu este asigurată, iar atractivitatea transportului urban este extrem de redusă, o inversare a acestei situații fiind dezirabilă în perspectiva atingerii obiectivelor propuse. Acest principiu pentru selecție va corela în foarte mare măsură nevoile identificate cu posibilele acțiuni și investiții.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu se vor utiliza instrumente financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ²⁰ (2022) ²¹	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Lungime totala a liniilor noi sau imbunatatite de tramvai/troleibuz	km	FEDR	urban		INS / ADR	anual

PRIORITATE DE INVESTIȚII 3 a axei prioritare 4: 4.3. Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului (OT 6)

OBIECTIV SPECIFIC 1 – Promovarea regenerării și revitalizării zonelor urbane în scopul creșterii atractivității mediului urban

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ²² (2022) ²³	Sursa datelor	Frecvența raportării

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Orașele din România, de la cele mai mici și până la capitala țării, București, se confruntă cu probleme legate de degradarea spațiului construit, spații intravilane abandonate, probleme legate de calitatea mediului, ceea ce determină o calitate a vieții sub așteptările majorității cetățenilor.

În majoritatea orașelor se pot identifica zone istorice aflate în stare avansată de degradare, cartiere de blocuri de locuințe fără renovări substanțiale, zone industriale abandonate în ultimii ani din cauza încetării activităților, spații publice neîntreținute, infrastructura vetustă sau inexistentă, spații verzi insuficiente sau pe cale de dispariție. Toate aceste probleme sunt din ce în ce mai vizibile în orașele românești în această perioadă de profundă transformare ce a caracterizat România ultimelor decenii.

Zonele istorice ale orașelor care înglobează, atât edificii civile, dar și obiective de patrimoniu, și care marchează semnificativ identitatea orașelor, se află, în majoritatea cazurilor, într-o stare avansată de degradare, din cauza unei perioade îndelungate de incertitudine, pe parcursul căreia nu a fost efectuată nicio lucrare de reabilitare.

²⁰ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

²¹ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

²² Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

²³ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

Piețele publice, trama stradală, zonele pietonale și cele comerciale, precum și infrastructura tehnico-edilitară necesită ample lucrări de intervenții. Reabilitarea acestora va contribui la creșterea atractivității centrelor orașelor și a calității vieții, la atragerea de investiții și capital, la diversificarea ofertei turistice, de agrement și recreere în perimetrul acestor spații.

Totodată, tot mai multe spații intravilane au fost abandonate și transformate în site-uri degradate (situri industriale, situri militare, clădiri izolate degradate, spații publice, etc.) ca urmare a închiderii unor activități economice și capacității reduse investiționale a autorităților locale. Siturile industriale în care nu se mai desfășoară activități economice sunt prezente în toate regiunile, ele fiind situate, de obicei, în cele mai favorabile zone geografice, în apropierea rețelelor de transport și a orașelor și dețin rețele de utilități nefolosite (apă, gaz, sisteme de canalizare, etc.) care pot fi reabilite, îmbunătățite și dezvoltate. Toate aceste aspecte au determinat o reducere a atractivității acestor zone urbane și au contribuit la degradarea continuă a mediului construit.

Regenerarea și revitalizarea urbană are semnificative repercusiuni economice, de mediu sau sociale. Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate poate facilita creșterea activității economice, reincluderea în circuitul social sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană.

Regenerarea și revitalizarea urbană reprezintă o modalitate eficientă prin care centrele urbane sunt revitalizate. Acest tip de abordare nu este limitată la un obiectiv în sine, ci țintește zone din interiorul orașelor, care, odată reabilite și reamenjate, pot dobândi noi funcționalități, generând, indirect, o serie de efecte socio-economice pozitive, contribuind la îmbunătățirea percepției față de zonă, dar și la crearea unui climat atractiv socio-economic.

În vederea promovării regenerării zonelor urbane vor fi finanțate activități privind construcția și reabilitarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale și comunitare, culturale, agrement și sport, crearea/modernizarea/reabilitarea spațiilor publice urbane (străzi nemodernizate, utilități publice nefuncționale sau în stare avansată de degradare, zone verzi neamenajate, etc.) care să conducă la reînegrarea favorizeze accesul general al populației.

Beneficiarii unor astfel de proiecte vor fi autoritățile publice urbane.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Proiectele trebuie să facă parte dintr-un plan integrat de dezvoltare urbană.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu vor fi utilizate instrumente financiare pentru această prioritate de investiție.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ²⁴ (2022) ²⁵	Sursa datelor	Frecvența raportării

²⁴ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

²⁵ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

AXA PRIORITARĂ 5: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

Această axă prioritară vizează în principal diversificarea economiilor locale, prin valorificarea și promovarea durabilă a patrimoniului cultural și a resurselor naturale cu potențial turistic, precum și îmbunătățirea calității infrastructurii turistice de agrement, în vederea creșterii atractivității regiunilor, dezvoltării economiilor locale și creării de noi locuri de muncă.

Strategia Europa 2020, precum și documente elaborate anterior la nivelul Comisiei Europene²⁶, poziționează creșterea competitivității turismului la nivel european ca fiind una dintre acțiunile prioritare, care să contribuie la crearea unui cadru propice pentru o politică industrială modernă, de susținere a antreprenoriatului, care să sprijine economia și să promoveze competitivitatea acesteia și a serviciilor conexe, prin valorificarea oportunităților oferite de procesul de globalizare.

Turismul reprezintă o activitate economică importantă, legată de patrimoniul cultural și natural, precum și de tradițiile și cultura contemporană, cu un impact pozitiv asupra creșterii economice și ocupării forței de muncă, ocupând o pondere tot mai semnificativă în viața cetățenilor, numărul celor care călătoresc în scop profesional sau personal fiind tot mai ridicat. Turismul reprezintă o alternativă viabilă pentru stimularea dezvoltării în zonele rurale și cele sărace, a căror economie se bazează exclusiv pe activități agricole sau exploatarea resurselor naturale, furnizând avantaje ambivalente, reprezentate de creșterea locurilor de muncă și a veniturilor, concomitent cu promovarea tradițiilor și patrimoniului cultural.

Rapoartele elaborate de către WTTC²⁷ pentru România indică faptul că efectele negative ale crizei economice asupra turismului s-au manifestat începând cu anul 2009, când principalii indicatori au cunoscut un trend descendent. După vârful de criză, din 2012, se constată un reviriment al industriei turistice (o reziliență ridicată față de criză), aceasta având o cotă de 1,5% de contribuție directă la formarea PIB (o creștere reală de 9,4%), în timp ce contribuția totală a turismului la formarea PIB este de 5,1% (respectiv o creștere reală de 9,1%).

Turismul a avut o contribuție directă semnificativă și în ceea ce privește ocuparea locurilor de muncă, prin crearea și menținerea, în 2012, a aproximativ 193.000 locuri de muncă (2,3% din numărul total de angajați), iar contribuția la crearea și menținerea de locuri de muncă în sectoare conexe a fost dublă (494.000 locuri de muncă, respectiv 5,7% din numărul total al angajaților).

La aceste aspecte pozitive a contribuit și implementarea unor proiecte de dezvoltare a turismului, din 2007, ceea ce justifică o continuare a investițiilor în acest domeniu, cu atât mai mult cu cât estimările WTTC pentru anul 2013 plasează România în primele 5 țări, după contribuția directă a turismului la formarea PIB, cu o creștere de 10,6% și pe locul 4, în ceea ce privește cheltuielile totale efectuate de turiștii străini, cu o creștere de 13,2%.

Provocările specifice turismului sunt conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, reducerea la minimum a utilizării resurselor și a poluării în destinațiile turistice,

²⁶ Comunicarea Comisiei privind *O nouă politică de turism a Uniunii Europene: consolidarea parteneriatului pentru turism în Europa (2006)*, Comunicarea Comisiei privind *Agenda pentru un turism european durabil și competitiv (2007)*, Comunicarea Comisiei privind *Europa, destinația turistică favorită la nivel mondial – un nou cadru politic pentru turismul European (2010)*, *Declarația de la Madrid (2010)*.

²⁷ WTTC Travel&Tourism Economic Impact 2013

reducerea caracterului sezonier, crearea unui turism accesibil tuturor, dar și îmbunătățirea calității locurilor de muncă din domeniul turismului.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 5: 5.1. Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural

OBIECTIV SPECIFIC: Valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor pentru impulsionearea diversificării activităților economice, a creșterii competitivității și atractivității regiunilor.

Este de așteptat ca implementarea acestei axe prioritare a POR, prin îmbunătățirea infrastructurii zonelor turistice, să determine creșterea calitativă, la standarde europene, a ansamblului condițiilor de practicare a turismului, cu impact direct asupra creșterii cererii de turism pentru România, ca destinație turistică europeană, dar și asupra activităților economice locale, din domenii conexe turismului.

Principalele provocări specifice turismului includ, în principal, conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, reducerea la minimum a utilizării resurselor și a poluării în cadrul destinațiilor turistice, inclusiv producerea de deșeuri, gestionarea schimbării în interesul bunăstării comunității, reducerea caracterului sezonier al cererii, impactul asupra mediului, crearea unui turism accesibil tuturor, fără discriminare, precum și îmbunătățirea calității locurilor de muncă din domeniul turismului.

O industrie a turismului eficientă poate aduce multiple beneficii, precum crearea unei baze economice solide, sprijinirea serviciilor publice și a infrastructurii de transport, beneficii financiare pentru zonele rurale, sectorul agricol, cel artizanal, protejarea patrimoniului cultural, facilitarea schimburilor culturale, creșterea durabilității centrelor urbane.

Dezvoltarea turismului bazată pe o abordare durabilă, echilibrat distribuită între latura comercială și cea de **protecție a mediului**, va contribui la obținerea de beneficii majore pentru mediul, afacerile și comunitățile locale. Interesul crescut pentru protejarea mediului natural și construit se datorează, într-o măsură semnificativă, dezvoltării activităților turistice. În multe situații, turismul a constituit un argument economic solid pentru finanțarea activităților de conservare, protecție și restaurare a resurselor naturale și antropice.

Schimbările climatice constituie, în prezent, un aspect fundamental, care impune turismului să își diminueze contribuția la emisiile de gaze cu efect de seră, la cantitatea de deșeuri produsă, iar destinațiilor să se adapteze continuu la cerere și la tipurile de turism pe care le oferă.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ²⁸ (2022) ²⁹	Sursa datelor	Frecvența raportării

²⁸ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

²⁹ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

România deține un avantaj competitiv, prin densitatea crescută a obiectivelor de patrimoniu cu potențial turistic. Pentru România, este deosebit de important ca patrimoniul cultural să fie restaurat, protejat și conservat, dar și gestionat mai strict, în ceea ce privește condițiile de vizitare, gradul de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, care, în prezent, călătoresc în scopuri turistice într-un număr tot mai mare. Aceste inițiative de conservare culturală vor trebui însoțite de o planificare consistentă prin care să se conserve (și unde este posibil să restaureze) centrele istorice ale orașelor, să se mențină stilului arhitectonic tradițional și să se conserve orașele istorice medievale.

Investițiile în **restaurarea, protecția și valorificarea prin turism a patrimoniului cultural** vor permite Regiunilor de dezvoltare să folosească avantajele oferite de potențialul lor turistic și patrimoniul cultural în identificarea și consolidarea identității proprii, pentru a-și îmbunătăți avantajele competitive în sectoare cu valoare adăugată mare și conținut calitativ și cognitiv ridicat, atât pe piețe tradiționale cât și pe piețe noi, în formare.

Valorificarea patrimoniului cultural contribuie la crearea de locuri de muncă, în mod direct (persoanele care lucrează în instituții cu atribuții în domeniul patrimoniului), indirect (persoanele care lucrează în domeniul conservării și restaurării patrimoniului), în mod indus (ca sursă de inspirație în industria culturală) și nu în ultimul rând în turism. Pentru a realiza aceste aspecte, patrimoniul trebuie să fie bine conservat, pentru a genera interes din partea categoriilor menționate. Investițiile în restaurarea patrimoniului cultural contribuie la creșterea atractivității unei zone.

Turismul poate, mai mult decât orice altă activitate economică, să dezvolte sinergii în strânsă interacțiune cu mediul și societatea, deoarece dezvoltarea destinațiilor turistice este strâns legată de mediul natural al acestora, de caracteristicile culturale, interacțiunea socială, securitatea și bunăstarea populației locale. Aceste caracteristici fac din turism motorul principal al conservării și dezvoltării destinațiilor turistice, atât direct, prin sensibilizarea față de valori și prin ajutorul financiar oferit, cât și indirect, prin dezvoltarea unor activități alternative.

Necesitatea de a restaura obiectivele de patrimoniu trebuie să fie însoțită de o abordare flexibilă, care să permită includerea acestora în circuitul turistic și pregătirea lor pentru desfășurarea de noi activități, inclusiv economice, menținerea unei rigidități legate de actul tehnic de restaurare putând genera o utilizare deficitară a acestora.

Turismul cultural cunoaște o creștere rapidă la nivel mondial și contribuie, alături de industriile culturale și creative, la promovarea destinațiilor turistice, dar și la creșterea competitivității și atractivității acestora. În general, proporția turiștilor pentru care turismul cultural reprezintă o motivație intrinsecă a crescut, la nivel mondial, de la 17% la 30% (ATLAS, în raportul OECD).

Prin urmare, cultura reprezintă un element definitoriu al produsului turistic. În același timp, turismul reprezintă un instrument important de a dezvolta cultura și de a genera venituri care să contribuie la păstrarea și conservarea patrimoniului cultural.

Consolidarea relației dintre turism și cultură poate transforma destinațiile cu potențial turistic în locații atractive și competitive, pentru a fi vizitate, locuite, pentru a munci și a investi. Mai

mult decât atât, turismul cultural este deosebit de viabil din punct de vedere financiar, fiind cunoscut faptul că, în medie, turiștii cheltuiesc considerabil mai mult într-o călătorie culturală, decât alte categorii de turiști.

În acest sens, principalele acțiuni care vor fi finanțate vizează restaurarea, protecția și conservarea patrimoniului cultural mondial și modernizarea infrastructurii conexe, precum și restaurarea, protecția și conservarea patrimoniului cultural național (grupa A) și local (grupa B) cu potențial turistic, inclusiv modernizarea infrastructurii conexe în vederea introducerii lor în circuite turistice.

Beneficiari pot fi autorități ale administrației publice locale și centrale, unitățile de cult, ONG-uri și parteneriate între aceste entități. Teritoriile vizate sunt areale în care sunt localizate obiective cu potențial turistic din patrimoniul universal și patrimoniul cultural național și local.

Implementarea acestor tipuri de acțiuni va contribui la creșterea importanței turismului cultural, ca factor care stimulează creșterea economică în regiuni, respectând principiile dezvoltării durabile și ale protecției mediului, la extinderea sezonului turistic, precum și la creșterea numărului de turiști.

Activitățile specifice includ:

- Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice;
- Restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare;
- Restaurarea și remodelarea plasticii fațadelor;
- Dotări interioare (instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc, antiefracție);
- Dotări pentru expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil;
- Activități de marketing și promovare turistică.

Investițiile în **turismul balnear** vor determina o mai bună valorificare a potențialului de care dispune România în acest domeniu.

O miză importantă în dezvoltarea **turismului balnear** este legată de evoluțiile demografice, manifestate în Europa, precum și de comportamentele sau așteptările turiștilor, pe care aceste evoluții le implică. Astfel, se preconizează că, în 2020, ponderea persoanelor cu vârsta de peste 65 ani va fi de aproximativ 20% din totalul populației. Acest segment al populației, la care se adaugă un număr tot mai mare de turiști cu mobilitate redusă, format din persoane care au atât putere de cumpărare, cât și timp liber, reprezintă un potențial enorm, în termeni de piață, necesitând, totodată o adaptare a sectorului, în contextul în care serviciile îngrijire a sănătății, solicitate de aceștia, devin tot mai căutate.

Pentru a crește atractivitatea României în domeniul balnear, dar și pentru a atrage o nouă clientelă, este necesar să se treacă de la o poziționare de tip stațiune balneară, adesea axată pe tratarea afecțiunilor reumatice și tratamentul pentru afecțiunile respiratorii (saline terapeutice), la cea de **stațiune complexă**, axată pe terapia împotriva îmbătrânirii, printr-o deschidere susținută către o clientelă mai tânără, de 50 până la 65 ani, care astăzi este puțin atrasă de stațiunile balneare, fără a neglija, însă, componenta fundamentală – apa termală.

Un astfel de demers ar trebui să urmărească adoptarea unei abordări inovatoare în termeni de nevoi / servicii, luând în considerare noile așteptări ale populației europene și nu numai, în domeniul sănătății și al prevenției, dar, mai ales, în domeniul specializat al terapiei împotriva îmbătrânirii, sub toate formele sale, prin valorificarea avantajului unic al României, reprezentat de multitudinea de izvoare minerale terapeutice și de existența unui personal medical și paramedical, dar și prin valorificarea unui know-how în primirea seniorilor (majoritatea turiștilor din stațiunile balneo-climaterice au peste 67 ani), în vederea extinderii bazinului de recepție al clienței (care, în prezent, este o cliență de proximitate sau o cliență de week-end).

Beneficiari pot fi autorități ale administrației publice locale, ONG-uri și parteneriate între aceste entități, IMM-uri. Teritoriile vizate sunt stațiunile turistice³⁰ balneare, climatice și balneo-climatice³¹ (indiferent dacă sunt localizate în mediul rural sau urban), definite în conformitate cu Anexa 5 din Hotărârea de Guvern nr. 852/2008).

Implementarea acestor tipuri de acțiuni va contribui la îmbunătățirea condițiilor actuale ale sejurului și tratamentelor, păstrarea clienței tradiționale, concomitent cu diversificarea ofertei, prin crearea de cure specializate pentru anumite segmente de turiști.

Principalele acțiuni care vor fi finanțate vizează:

- Reabilitarea / modernizarea infrastructurii rutiere, inclusiv utilitățile din corpul drumului, în stațiuni turistice balneare, climatice și balneo – climatice;
- Crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădină în stațiuni turistice balneare, climatice și balneo-climatice.
- Dezvoltarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile turistice balneare, climatice și balneo – climatice;
- Crearea / modernizarea și dotarea (inclusiv cu utilități) a bazelor de tratament din stațiunile turistice balneare, climatice și balneo – climatice, inclusiv a salinelor terapeutice;
- Activități de marketing și promovare turistică.

În România, este evidentă existența unei infrastructuri deficitare pentru agrement turistic și petrecerea timpului liber. În absența acesteia, este foarte dificil realizarea unui demers prin care să fie atrași turiști, vizitatori, care să petreacă un sejur cât mai îndelungat și care să efectueze cheltuieli în scop turistic. O destinație turistică viabilă trebuie să dispună de o **infrastructură turistică de agrement** cât mai variată care să acopere cererea de-a lungul întregului sezon turistic, an calendaristic și toată gama de consumatori (tineri, adulți, vârstnici, populație rurală și urbană, populație cu venituri modeste, medii și mari etc.).

³⁰ În conformitate cu Hotărârea de Guvern nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice;

³¹ În conformitate cu Ordonanța Guvernului nr. 109/2000, privind stațiunile balneare, climatice și balneoclimatice și asistența medicală balneară și de recuperare și Hotărârea Guvernului nr. 1154/2004, privind aprobarea Normelor tehnice unitare pentru realizarea documentațiilor complexe de atestare a funcționării stațiunilor balneare, climatice și balneoclimatice și de organizare a întregii activități de utilizare a factorilor naturali.

Principalele acțiuni care trebuie avute în vedere vizează crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente, corelat cu formele specifice de turism ale destinației turistice. Implementarea acestor tipuri de acțiuni va contribui la stimularea circulației turistice, creșterea încasărilor obținute din turism, creșterea eficienței economice și a competitivității destinațiilor turistice.

Totodată, expectanțele și nevoile turiștilor pot determina apariția de oportunități pentru afaceri și activități comerciale noi, contribuind, astfel, la **crearea unei baze economice diversificate**, prin care se reduce gradul de dependență față de industriile tradiționale, mai ridicat în cazul comunităților din mediul rural.

O industrie prosperă a turismului susține creșterea economică în alte sectoare precum transporturile, construcțiile, agricultura, artizanatul și comerțul cu amănuntul. Treptat, o cerere crescută de turism va determina apariția unor oportunități multiple și diverse pentru dezvoltarea de noi afaceri mici.

În acest sens, principalele acțiuni care vor fi sprijinite vizează:

- Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
- Construirea / modernizarea punctelor (foișoarelor) de observare / filmare / fotografiere;
- Construirea /modernizarea refugiilor montane;
- Amenajarea posturilor Salvamont, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont;
- Marcarea traseelor montane
- Modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte,
- Construirea de piste pentru cicloturism.
- Activități de marketing și promovare turistică.

Beneficiari pot fi autorități ale administrației publice locale, ONG-uri și parteneriate între aceste entități, IMM-uri. Teritoriile vizate sunt localitățile din mediul urban și rural, inclusiv stațiunile turistice.

Prin implementarea acestor activități, se dorește ca fiecare regiune de dezvoltare să-și valorifice, prin practicarea unor forme de turism specifice, avantajele competitive existente la nivel local. Valorificarea atracțiilor turistice din diferitele zone ale țării poate contribui la creșterea economică a unor centre urbane în declin sau zone rurale periferice, prin favorizarea apariției și dezvoltării firmelor locale, transformând areale cu competitivitate economică scăzută în zone atractive pentru investitori. În contextul în care fluxurile de turiști se concentrează preponderent către centrele urbane, turismul constituie un instrument eficient, prin care avantajele obținute de către acestea pot fi redistribuite dinspre mediul urban, către mediul rural.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora cu privire la protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor.

Toate proiectele trebuie să respecte legislația națională în domeniul protecției mediului. Dezvoltarea durabilă a turismului trebuie să se realizeze în concordanță cu planurile de amenajare a teritoriului, care precizează nivelul de protecție în care se înscrie obiectivul care

trebuie reabilitat. De asemenea, vor fi finanțate proiectele care vor implementa soluții prietenoase cu mediul înconjurător, cum sunt: utilizarea de materiale ecologice, a unor surse de energie neconvenționale, a echipamentelor cu un consum energetic / de apă eficient, creșterea suprafețelor ocupate de spațiile verzi, promovarea și diseminarea unui stil de viață prietenos cu mediul înconjurător, conservarea patrimoniului cultural.

În cadrul tuturor investițiilor va fi prevăzută amenajarea spațiilor speciale de acces în vederea asigurării accesibilității pentru persoanele cu dizabilități, îndeplinind astfel prevederile legislației în vigoare cu privire la accesul în clădirile și structurile de utilitate publică.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu se vor utiliza instrumentele financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (numele indicatorului)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ³² (2022) ³³	Sursa datelor	Frecvența raportării

AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 6: 6.1. Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN-T

OBIECTIV SPECIFIC 1 - Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene care asigură conexiunile secundare și terțiare la rețea, în scopul reducerii timpului de deplasare și fluidizării traficului.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Reducerea timpului de deplasare sau	% raportat la km/h		100%		85% (provizoriu)	Studii de trafic Studii de trafic și	

³² Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

³³ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

	economii realizate prin reducerea timpului de deplasare	mil. euro		0		450	calculele aferente	
2	Populație deservită de coridoarele de transport reabilitate	Mii pers.		400	2014	1000 (provizoriu)	Recensământ INS	

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Cantitatea și calitatea infrastructurii de transport, bazate pe investițiile în domeniu, precum și gradul de acces la aceasta reflectă nivelul de civilizație, deopotrivă cu disponibilitatea de evoluție și creștere economică. De aceea este necesar ca dezvoltarea și modernizarea infrastructurii regionale de transport să ia în considerare dinamica redusă a dezvoltării economice în zonele unde acest tip de infrastructură este slab dezvoltată.

În acest sens, pentru Programul Operațional Regional, opțiunile strategice în domeniul infrastructurilor de transport la nivel regional trebuie să vizeze dezvoltarea unor rețele de infrastructuri fizice specializate și eficiente, compatibile cu infrastructurile europene și internaționale care să susțină dezvoltarea durabilă a teritoriului național și care să asigure:

- eliminarea zonelor deficitare din punct de vedere al volumului și al calității transportului și satisfacerea mai bună a nevoilor de deplasare a cetățenilor;
- dezvoltarea transportului intermodal prin asigurarea conectivității prin intermediul drumurilor județene a zonelor cu potențial economic de gările de marfă și porturile dunărene și maritime;
- asigurarea unei cât mai mari securități în transport, a siguranței rutiere pentru toți participanții la trafic și a protecției mediului înconjurător.

Prin activitățile care se vor finanța trebuie avut în vedere realizarea unor intervenții concentrate și bine fundamentate care să se bazeze pe importanța accesibilității pentru conectarea polilor regionali și locali de creștere / polilor economici din regiune, inclusiv zonele cu înalt potențial turistic, cu piețe din alte regiuni ale României precum și cu piețe internaționale, prin accesul la rețelele de transport internațional. Totodată, prin investițiile cofinanțate de POR trebuie acordată o atenție deosebită realizării conexiunilor (prin modernizare, reabilitare și creștere a portanței drumurilor județene respective) rețelei de transport rutier secundar, direct sau prin intermediul rețelei de transport principal cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă. Astfel, dezvoltarea infrastructurii de transport intra-regională va contribui la combaterea marginalizării zonelor izolate, care sunt în general zone rurale și de munte subdezvoltate din punct de vedere economic și social, cu un deficit de infrastructură în toate domeniile.

Pe lângă contribuția directă la atingerea obiectivelor POR, dezvoltarea infrastructurii de transport regionale reprezintă o condiție necesară pentru implementarea cu succes și a celorlalte priorități de dezvoltare regionale pentru următoarea perioadă contribuind la creșterea mobilității persoanelor și a mărfurilor, la integrarea polilor regionali și locali de creștere cu rețeaua trans-europeană de transport, la combaterea izolării zonelor subdezvoltate și, nu în ultimul rând, la dezvoltarea atractivității investiționale regionale și locale. Investițiile în infrastructura de transport vor determina creșterea gradului de mobilitate a persoanelor și

bunurilor, iar corelarea cu investițiile în sănătate, educație și servicii sociale va determina o creștere a adaptabilității populației la nevoile pieței forței de muncă de la nivel regional/local.

Prin POR, în perioada 2014-2020, investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport secundară vor asigura la un nivel superior mobilitatea (populației și a bunurilor), vor reduce costurile de transport de mărfuri și călători, vor promova accesul pe piețele regionale și vor crește siguranța traficului. În același timp, aceste investiții vor duce la diversificarea și creșterea eficienței activităților economice, la economisirea de energie, creând condiții pentru extinderea schimburilor comerciale și implicit a investițiilor productive. Dezvoltarea și îmbunătățirea rețelelor secundare de transport vor facilita, de asemenea, cooperarea inter și intra-regională și vor putea contribui la creșterea competitivității întreprinderilor și a mobilității forței de muncă, și prin urmare la o dezvoltare mai rapidă a României în ansamblu, dar și a fiecărei regiuni în parte. Luând în considerare nevoile specifice identificate și nivelul de dezvoltare al regiunilor, cu o infrastructură de transport insuficientă și slab competitivă (cu excepția Regiunii București Ilfov), necorespunzătoare cerințelor pieței, precum și cu actualele rețele interregionale și intraregionale de transport limitate (în special în ce privește capacitatea portantă și restricțiile de greutate pe poduri), se poate concluziona că rentabilitatea investițiilor în acest tip de rețele de transport rutier va fi crescută.

Contribuția la promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore va consta în principal prin creșterea vitezei de deplasare pe conexiunile la rețeaua TEN T prin reabilitarea căilor de comunicații terestre regionale, iar prin modernizarea infrastructurii existente va crește capacitatea de transport, stimulând utilizarea unor rute alternative pentru vehiculele grele.

Creșterea siguranței rutiere se va realiza prin modernizarea sistemelor de semnalizare, asigurarea unor piste speciale pentru bicicliști în intravilanul localităților traversate de drumurile județene care vor fi selectate în vederea finanțării și prin reabilitarea și consolidarea lucrărilor de artă aflate pe traseul respectiv.

Tipuri de acțiuni orientative care vor fi finanțate:

- Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN - T. Principala acțiune propusă se referă la investiția de bază în structura căii de rulare, având drept scop mărirea vitezei de deplasare, creșterea portanței, îmbunătățirea sistemelor și marcajelor de semnalizare și siguranță rutieră etc.
- Construirea/amenajarea de piste pentru biciclete în intravilanul localităților traversate de drumul județean, construirea/amenajarea/reabilitarea traseelor pietonale (trotuare) în intravilanul localităților traversate. Pentru creșterea siguranței deplasărilor velo și pietonale se vor realiza (acolo unde situația din teren o permite) piste separate pentru bicicliști, precum și trotuare care să faciliteze deplasările pietonale în afara părții carosabile.
- Construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean conexe cu drumul județean respectiv. Pentru localitățile aflate pe traseul drumului județean, cu un trafic intens, și unde situația din teren o permite, se pot construi variante ocolitoare sau moderniza drumuri locale (care devin parte a traseului de drum județean prin reclasificare) care să asigure devierea traficului în afara localităților respective, având drept beneficii creșterea vitezei de deplasare și mărirea gradului de siguranță al tuturor participanților la trafic.

- Construirea/ modernizarea/ reabilitarea de poduri și podețe, realizarea de apărări de maluri în zona podurilor. Operațiunile legate de lucrările de artă aflate pe traseul drumului județean au o importanță specială, datorită riscurilor create de degradarea acestui tip de construcții, iar reabilitarea/modernizarea lor, coroborată cu investițiile în lucrări de apărări de maluri va asigura o reziliență sporită în cazul inundațiilor.
- Construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrazi TEN T a drumurilor județene) și construirea pasarelelor pietonale;
- Eliberarea și amenajarea terenului;
- Modernizarea/ construirea de rigole moderne pentru scurgerea apelor meteorice.
- Devierea și modernizarea rețelelor de apă, electricitate, gaze și canal, telefonie aflate în corpul/ampriza drumului;
- Amenajări pentru protecția mediului (inclusiv perdele forestiere cu rol de protecție împotriva alunecărilor de teren, a înzapezirii sau a poluării cu gaze sau fonice) pe lungimea drumului județean modernizat/reabilitat, operațiuni pentru stabilizarea structurii drumului în zone supuse pericolului de alunecare;

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

- Numarul de persoane (populație activă) deservit de drumul județean respectiv, pentru asigurarea conexiunii cu rețeaua TEN-T.
- Impactul strategic evaluat la nivelul regiunii pe care îl are reabilitarea/modernizarea respectivei căi de comunicații terestre, potențialul de creștere economică previzionat în urma investiției.
- Caracterul de unică legătură (sau cea mai economică) al comunităților aflate de-a lungul DJ cu rețeaua TEN-T (dacă există și o altă legătură pe DN, prioritatea se reduce)
- Calitatea drumului județean, respectiv viteza medie de deplasare și portanța asigurată (invers proporțional: cu cât viteza de deplasare actuală este mai mică, și greutatea suportată mai redusă, cu atât va fi considerat mai prioritar drumul respectiv)

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu se vor utiliza instrumente financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ³⁴ (2022) ³⁵	Sursa datelor	Frecvența raportării
1	Lungime totală drumuri județene care asigură conexiunea cu TEN T, reabilitate și/sau modernizate	km	FEDR	Regiuni	3000	ADR / CJ	anual

³⁴ Pentru FSE, lista include acei indicatori comuni de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

³⁵ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

AXA PRIORITARĂ 7: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

Prin această axă prioritară se are în vedere modernizarea serviciilor medicale și sociale, în vederea creșterii gradului de incluziune a populației, fiind direct relaționată cu obiectivul tematic referitor la promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.

În vederea ameliorării stării de sănătate a populației și a nivelului de trai al acesteia și, implicit, pentru creșterea gradului de incluziune socială se va avea în vedere sporirea accesului persoanelor, în special a grupurilor vulnerabile, la servicii sociale și de sănătate de calitate – furnizate într-o manieră integrată, proactivă și adaptată nevoilor acestora.

În vederea accesibilizării și calității serviciilor se intenționează, pe de o parte dezvoltarea segmentului de îngrijire ambulatorie, prin reabilitarea ambulatoriilor a unităților de primiri urgențe etc., în vederea degrevării spitalelor de sarcina tratării unei proporții importante de pacienți care pot fi îngrijiți și în sistem ambulatoriu, iar, pe de altă parte, furnizarea serviciilor de tip medical și social într-o manieră integrată în cadrul centrelor de intervenție integrată.

România se confruntă cu enorme provocări de dezvoltare. O dezvoltare economică sustenabilă se bazează pe premiza conform căreia economia reprezintă suma oamenilor din care este alcătuită. Dezvoltarea economică a României nu se poate realiza independent de capitalul uman al acesteia. Îmbunătățirea acestui capital, prin sporirea ocupării și a coeziunii sociale reprezintă provocări majore pentru România viitorilor ani.

În aceste condiții, sănătatea și nivelul de trai ale populației reprezintă unele dintre cele mai importante aspecte, fiind, pe lângă scopuri în sine, stimulente ale creșterii economice, putând contribui la materializarea potențialului economic regional și local al României, având un impact direct asupra productivității și competitivității acesteia.

În domeniul sănătății, România înregistrează inegalități importante din punctul de vedere al accesului populației la serviciile medicale și al calității acestora. Infrastructura sanitară în România este, în continuare deficitară, comparativ cu nevoile populației, în primul rând din cauza inechităților în accesul la servicii între mediul urban și rural. Astfel, mediul urban concentrează 92,5% din numărul dispensarelor medicale, 86,9% din totalul cabinetelor de medicină generală ș.a.m.d. În plus, gestionarea inefficientă a resurselor contribuie la costurile ridicate ale sistemului, o măsură de eficientizare reprezentând-o reducerea recurgerii excesive la spitalizare în cazul pacienților care pot fi tratați ambulatoriu și consolidarea asistenței medicale primare și a sistemelor de orientare a pacienților către centrele specializate.

Data fiind participarea, încă redusă, a unor categorii importante de populație (persoane cu dizabilități, persoane aparținând etniei rome etc.) pe piața muncii, serviciile medicale trebuie completate și de investiții în infrastructura serviciilor sociale, precum și de măsuri de optimizare a calității serviciilor sociale acordate, inclusiv prin diverse programe (informare, consiliere, mediere și prevenire, reintegrare și reinserție profesională etc.), în vederea promovării incluziunii sociale a persoanelor. Aceasta întrucât România ultimelor decenii a fost afectată de fenomene profunde, precum scăderea ratei natalității, creșterea mortalității generale, emigrarea populației în vârstă de muncă, tendința generală de îmbătrânire a populației României, manifestată constant, ceea ce a condus la efecte precum îmbătrânirea populației în vârstă de muncă și, implicit, reducerea dimensiunii populației active. Emergența

tuturor acestor fenomene, cu impact negativ asupra pieței forței de muncă, impune măsuri de creștere a angajabilității unor segmente de populație cu potențial de muncă, dublate de măsuri de asistență socială.

Această axă prioritară este adecvată atât nevoilor celor 7 regiuni mai puțin dezvoltate ale României cât și regiunii București-Ilfov, care, deși este încadrată ca regiune dezvoltată, manifestă aceleași nevoi din punctul de vedere al infrastructurii medicale și sociale ca și celelalte regiuni.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 7: 7.1. Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea accesibilității și calității serviciilor sociale și medicale acordate și stimularea trecerii de serviciile instituționalizate la serviciile acordate în cadrul comunității

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ³⁶ (2022) ³⁷	Sursa datelor	Frecvența raportării

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

În prezent, în România, sistemul sanitar nu este suficient de dezvoltat pentru a acoperi toate nevoile medicale pe care le are populația. Starea de sănătate a populației este determinată de diverși factori (genetici, de mediu, de dezvoltare economică sau socio-culturali) dar și de accesul la servicii de sănătate de calitate, care depinde aproape în totalitate de infrastructura sanitară. Diferențierile în ceea ce privește accesul la serviciile sanitare sunt generate de existența și calitatea infrastructurii, de costurile serviciilor medicale (co-plăți, costurile tratamentelor și transportului etc.), de amplasament (distanța față de unitățile medicale), de factori culturali, etnici etc.. Distinct de aspectul accesibilității serviciilor medicale este cel al calității inegale a serviciilor de același tip.

În ceea ce privește infrastructura, există dezechilibre în ceea ce privește dotarea infrastructurii de sănătate, mediul urban fiind, în mod evident³⁸, privilegiat în raport cu cel rural.

³⁶ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

³⁷ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

³⁸ A se vedea analiza realizată în cadrul secțiunii „Infrastructura de sănătate”.

Aspectului sub-dimensionării sistemului de sănătate românesc i se adaugă și particularitatea conform căreia asistența medicală se bazează, în continuare, pe asistența spitalicească ca principală metodă de intervenție.

Data fiind această situație, la nivel național, se are în vedere creșterea eficienței în furnizarea serviciilor medicale, cu păstrarea accesibilității și calității acestora. Aceasta se va realiza prin modernizarea ambulatoriilor, a unităților de primiri urgențe și a centrelor preventorii astfel încât accesul la serviciile de sănătate să fie realizat inclusiv pentru pacienții din zone dezavantajate, respectiv cei aflați la distanțe mari de spital.

Se intenționează astfel, pe de o parte, deplasarea accentului de pe asistența medicală furnizată în cadrul spitalelor pe alte segmente de asistență medicală (medicină primară, asistența ambulatorie etc.) care pot asigura tratamentul unui număr mai mare de pacienți, cu cheltuieli mai reduse față de cele din spitale³⁹.

Pe de altă parte, se dorește creșterea ariei de acoperire cu servicii medicale de bază. Existența unui număr redus de unități sanitare, mai ales în mediul rural, pune probleme serioase populației din zona respectivă prin îngreunarea accesului la servicii medicale din cauza distanțelor considerabile care trebuie parcurse până la primul punct de asistență sanitară. Soluționarea acestor constrângeri de accesibilitate o reprezintă implementarea modalităților flexibile de furnizare a serviciilor medicale în zonele izolate și în cele defavorizate economic, prin dezvoltarea serviciilor ambulatorii și a unor noi modalități de asistență primară bazată pe echipe multidisciplinare formate din medici de familie, asistente medicale, asistenți sociali etc. care să asigure continuitate în acordarea îngrijirilor și prin care se poate realiza evaluarea stării de sănătate a populației, diagnosticarea precoce, tratarea corectă a unor boli, dar și informarea și educarea populației pe teme de sănătate.

În afara serviciilor medicale, investițiile în infrastructura serviciilor sociale sunt în mod egal necesare. Reducerea dimensiunii populației active din cauza dinamicii negative a pieței muncii⁴⁰, a migrației populației în vârstă de muncă etc. exercită o presiune sporită asupra sistemului de asistență socială, în sensul creșterii cererii de servicii și prestații sociale. Acești factori, dar și alții (globalizare, presiuni naționale legate de reducerea cheltuielilor publice⁴¹ etc.) generează contrângeri asupra sistemului național de asistență socială, ceea ce induce nevoia de optimizare financiară a serviciilor sociale, dar și adaptarea tipurilor de servicii la nevoile beneficiarilor.

Adaptarea serviciilor sociale reclamă existența unor premise, de ordin infrastructural, de personal, financiare etc.. Din punctul de vedere al infrastructurii, se constată o clară subdimensionare a acesteia în raport cu nevoile beneficiarilor. În plus, o analiză, la 31 decembrie 2012⁴², a proiectelor finanțate din POR 2007-2013 relevă faptul că, din totalul celor 1.131 de proiecte finalizate⁴³, din cauza resurselor financiare limitate alocate acestui domeniu de intervenție, doar 43 sunt în domeniul infrastructurii serviciilor sociale.

În ceea ce privește calitatea și adecvarea serviciilor furnizate de sistem, actualmente asistența socială este, preponderent, o intervenție reactivă, prea puțin centrată pe ideea prevenției, a

³⁹ Conform Strategiei naționale de raționalizare a spitalelor, Anexa 1.

⁴⁰ scăderea ofertei de locuri de muncă

⁴¹ Studiul „Stadiul Dezvoltării Serviciilor Sociale în 2011”, pag. 12.

⁴² Conform Raportului Anual de Implementare pentru 2012, transmis oficial la CE, prin SFC, la 26 iunie 2013.

⁴³ “Proiect finalizat” semnifică proiect finalizat financiar.

intervenției proactive. Acțiunea tuturor acestor factori se traduce printr-un acces, încă limitat, mai ales pentru beneficiarii din mediul rural, din zonele izolate, etc., la servicii sociale de calitate, adecvate nevoilor lor.

Accesul limitat la servicii sociale are și alte consecințe negative, în primul rând asupra calității vieții locuitorilor dar și asupra activității, respectiv cele de pe piața muncii, în sensul irosirii unui capital de forță de muncă ce ar putea fi utilizat și ar putea genera efecte economice.

Realizarea obiectivului referitor la îmbunătățirea accesului și calității serviciilor sociale depinde, așadar, de existența și calitatea infrastructurii, a dotărilor aferente, precum și a capacității sistemului, din punctul de vedere al resurselor umane, de a furniza servicii sociale. Toate acestea trebuie dublate de măsuri de încurajare a implicării comunităților/grupurilor în furnizarea de asistență și servicii sociale în cadrul comunității

Pentru a răspunde provocărilor legate de Strategia 2020, precum și pentru a subsuma investițiile în infrastructura serviciilor sociale Obiectivului Tematic 9, vor fi realizate investiții care țin de calitatea infrastructurii, a dotărilor aferente dar și cele care vizează o sporire a serviciilor de prevenție, informare, mediere etc. pentru prevenirea existenței unor situații de abuz, de separare familială etc.

Astfel, vor fi finanțate investiții în:

- dezvoltarea centrelor moderne de tip rezidențial care furnizează servicii pe perioadă determinată sau nedeterminată ceea ce va sigura un cadru optim de găzduire și îngrijire a persoanelor aflate în dificultate, pe lângă cazarea persoanelor putând fi oferite, în mod integrat, și servicii de îngrijire personală, servicii de consiliere personală etc.
- dezvoltarea centrelor nerezidențiale, de tipul centrelor de zi, a centrelor cu profil ocupațional, a centrelor de recuperare și integrare socială, dar și a serviciilor oferite prin cantinele sociale, prin ambulanța socială etc., datorită furnizării unei game largi de servicii adecvate diferitelor tipuri de nevoi ale beneficiarilor (nevoi medicale, de hrană, de consiliere psihologică, de integrare socială, de recuperare în regim ambulatoriu a diferitelor tipuri de afecțiuni, inclusiv cele neuromotorii etc.)

Implementarea tipurilor de proiecte descrise anterior va avea rezultate pozitive, atât din punctul de vedere al creșterii calității vieții persoanelor asistate, al familiilor acestora, cât și din perspectiva reinsertiei pe piața muncii a numeroase persoane aflate în dificultate. În aceste condiții impactul va fi atât unul social, cât și, potențial, economic. Identificarea, la nivel regional, a proiectelor de reabilitare, modernizare și dotare a infrastructurii centrelor sociale de diferite tipuri se va realiza în concordanță cu prioritățile stabilite prin strategiile sectoriale în domeniu, precum și cu nevoile identificate prin strategiile, de la nivel local, de incluziune socială și Planurile de Dezvoltare ale Regiunilor

Acțiunile care vor fi finanțate vizează:

- construirea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii medicale (ambulatorii, unități de primiri urgențe, centre integrate de intervenție medico-sociale etc.)
- dotarea cu echipamente specifice a infrastructurii de servicii medicale construite/reabilitate/modernizate/extinse
- reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale (centre nerezidențiale, centre de zi, centre respiro etc.)

- dotarea cu echipamente specifice a infrastructurii de servicii sociale construite / reabilitate / modernizate / extinse

Principalele grupuri țintă avute în vedere în cadrul acestei axe sunt: persoane defavorizate, persoane din zone izolate, grupuri vulnerabile, etc.

Teritoriile specifice vizate sunt în special acele zone/localități cu infrastructură pentru servicii sociale deficitară și/sau care nu asigură condiții de funcționare și de viață conform standardelor de calitate în vigoare, precum și zone/localități cu infrastructură medicală insuficientă și de o calitate necorespunzătoare, identificate prin studiile Ministerului Sănătății.

Aceste tipuri de investiții se vor adresa în special autorităților administrației publice locale, precum și furnizorilor de servicii sociale de drept public sau privat, acreditați conform legii.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

În România cadrul legal și instituțional în baza căruia se realizează investițiile în domeniul protecției sociale și în cel al asistenței medicale este reprezentat de Legea asistenței sociale 292/2011 și Legea sănătății nr. 95/2006. Strategia națională de reducere a sărăciei și Strategia națională în domeniul sănătății vor completa cadrul strategic creat de legislația în vigoare în cele două domenii.

La selectarea opțiunilor pentru realizarea obiectivelor specifice se vor avea în vedere direcțiile și prioritățile României stabilite în cadrul acestor documente pentru orizontul de timp 2014-2020, în vederea asigurării conformării cu obiectivele Strategiei Europa 2020, prin contribuția la realizarea Obiectivului Tematic 9 inclus în Strategia 2020 și, în același timp, realizarea obiectivelor naționale în ceea ce privește creșterea incluziunii sociale și reducerea inegalităților în ceea ce privește starea de sănătate și nivelul de trai al populației.

Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora cu privire la promovarea incluziunii sociale, complementaritatea cu alte acțiuni circumscrise OT 9, finanțate din alte fonduri (FSE) și cu acțiunile prevăzute a fi finanțate din PO Capital Uman din domeniile acoperite de obiectivul tematic menționat. Se va avea în vedere că finanțarea FESI să nu se suprapună cu alte tipuri de intervenții, generând pericolul dublei finanțări.

Operațiunile vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidul Solicitantului pentru respectiva cerere de proiecte și se vor finanța în limita fondurilor alocate.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu vor fi utilizate instrumente financiare.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu vor fi finanțate proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ⁴⁴ (2022) ⁴⁵	Sursa datelor	Frecvența raportării

⁴⁴ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

1.	Beneficiari de infrastructură socială construită/reabilitată/modernizată/extinsă	nr.	FEDR	Toate regiunile – zone urban, rural		INS/ADR	anual
2.	Beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă	nr.	FEDR	Toate regiunile – zone urban, rural		INS/ADR	anual

AXA PRIORITARĂ 8: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 8: 8.1. Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban și rural

OBIECTIV SPECIFIC 1 - Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin asigurarea unor condiții proprii de locuit pentru comunitățile defavorizate, precum și prin asigurarea acestora cu servicii de bază - medicale, educaționale, sociale în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială a acestora.

Această axă prioritară va fi implementată în întregime prin instrumentul Dezvoltare comunitară plasată sub responsabilitatea comunității („community-led local development”).

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ⁴⁶ (2022) ⁴⁷	Sursa datelor	Frecvența raportării
1.	Creșterea calității vieții populației care trăiește în zone în care s-au implementat strategii de dezvoltare urbană	Nr.	Zone urbane				chestionare	anual

⁴⁵ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

⁴⁶ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

⁴⁷ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Investiții în sprijinirea regenerării economice a zonelor urbane aflate în declin și stimularea incluziunii sociale a comunităților defavorizate, inclusiv a comunității roma.

În România, fenomenul sărăciei atinge cote alarmante, rata **riscului de sărăcie și excluziune socială** situându-se, în anul 2011, la nivelul de 40,3% conform datelor statistice corespunzătoare României, disponibile la nivel european⁴⁸

Printre principalii factori responsabili de favorizarea/agravarea riscului de sărăcie și excluziune socială se numără: lipsa ocupării (în special a celei pe termen lung), nivel educațional scăzut, afectarea capacității de muncă prin existența unui handicap, sarcina întreținerii copiilor etc.

Rezultatele acțiunii acestor factori sunt:

- inexistența unui loc de muncă stabil
- inexistența unor surse constante de venituri
- inexistența unor condiții proprii de locuit
- acces redus la servicii publice (sociale, de sănătate, culturale etc.) și utilități
- proliferarea delincvenței, a infraționalității etc.

În România, anumite categorii de populație sunt mai expuse riscului de sărăcie și excluziune socială, decât restul populației. Printre acestea se numără **femeile, copiii, tinerii, bătrânii, persoanele cu dizabilități, anumite minorități etnice** (în special **Romii**) etc.

Astfel, rata riscului de sărăcie, în cazul **femeilor**, în România, era de 16,8% în anul 2010, în ușoară scădere față de anul 2008 (18,2%)⁴⁹. În cazul **copiilor**⁵⁰ - una dintre cele mai vulnerabile categorii - rata sărăciei este în evidentă creștere, **de la 22,1% în 2001 la 26,0% în 2010**, unul din patru copii aflându-se în întreținerea unei gospodării ale cărei venituri sunt mai mici decât pragul sărăciei⁵¹. Gradul de risc în cazul copiilor crește în cazul în care aceștia trăiesc în familii numeroase sau al celor care trăiesc în familii monoparentale.

Tinerii reprezintă o altă categorie cu risc ridicat de excluziune socială, această situație nefiind specifică exclusiv României. Astfel, 20% din tinerii⁵² din UE se află în șomaj și, prin urmare, prezintă un risc ridicat de sărăcie. În România, în anul 2010, unul din cinci tineri⁵³ era expus riscului de sărăcie, fenomen aflat în continuă expansiune din 2001.

Bătrânii reprezintă o altă categorie care se confruntă cu riscul sărăciei și excluziunii sociale. În România, rata de sărăcie a populației în vârstă de 65 de ani și peste se află într-un trend descrescător după 2001: de la 18,8% în 2001, la 10,3% în anul 2010⁵⁴.

Persoanele cu **handicap** sau cele care suferă de boli cronice severe, se confruntă frecvent cu dificultăți economice și sociale majore, cu implicații asupra calității vieții proprii cât și a întregii familii/gospodării de care depind. În România, numărul persoanelor cu handicap,

⁴⁸EUROSTAT, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

⁴⁹ Sursa datelor: INS, 2011.

⁵⁰ persoane în vârstă de până la 15 ani

⁵¹ Sursa datelor: INS, 2011.

⁵² persoane în vârstă de până la 25 de ani

⁵³ persoane în vârstă de până la 16-24 ani

⁵⁴ Sursa datelor: INS, 2011.

înregistrate oficial și care beneficiază de prestații sociale a fost, în anul 2011, de 661.311⁵⁵, în scădere față de anul 2010 cu 2.204 persoane.

De asemenea, anumite **minorități etnice**, dintre care **romii**, se află, deseori, într-o situație de precaritate acută, fiind afectați de multiple tipuri de deprivare. Aceasta se întâlnește mai ales în situații speciale, precum cea a copiilor Romi din mediul rural, în cazul cărora se apreciază că incidența sărăciei este foarte mare, aproximativ 41% din aceștia trăind în sărăcie⁵⁶.

Aceasta demonstrează faptul că, în afara factorilor „clasici” care generează deprivarea materială și excluziunea socială, trebuie avută în vedere și **dimensiunea teritorială**, din două considerente: în primul rând, pentru că **sărăcia tinde să se concentreze spațial** (persoanele sărace se grupează în anumite regiuni sau chiar în zone mai mici - cartiere, ghetto-uri etc.), în al doilea rând, pentru că **dimensiunea teritorială contează** în favorizarea sărăciei, din punctul de vedere al **mediului de rezidență**.

La nivelul comunităților defavorizate există numeroase probleme de locuire și de asigurare a unui trai decent. În plus, se înregistrează tendințe care denotă agravarea situației (multiplicarea ghetourilor etnice - cele mai multe populate cu romi - de tip non-rural, alimentarea ghetourilor cu locuitorii cartierelor de blocuri fără locuri de muncă⁵⁷), ceea ce denotă faptul că rezultatul acțiunilor întreprinse până acum nu este semnificativ. Aceasta din motivul că, în rare cazuri, proiectele de infrastructură de locuințe sociale au fost însoțite de proiecte „soft”, care să vizeze măsuri de tipul re-profesionalizării, recalificării și stimulării angajării. Tocmai din acest motiv, în vederea reducerii incidenței și concentrării spațiale a sărăciei, este necesară elaborarea și implementarea unor planuri integrate care să cuprindă pe lângă măsurile, obligatorii, care vizează construirea /reabilitarea de locuințe sociale și intervenții complementare în domeniul educației, sănătății, serviciilor sociale și ocupării forței de muncă, ca soluție viabilă de reducere a focarelor de sărăcie și excluziune socială.

Tipurile de acțiuni care vor fi avute în vedere pentru finanțare:

- Construirea/reabilitare/modernizare locuințelor sociale
- Construirea de infrastructură de economie socială
- Investiții în infrastructura de sănătate și servicii sociale – construirea/reabilitarea centrelor integrate de intervenție medico-socială
- Stimularea ocupării, prin intermediul activităților de economie socială
- Activități de dezvoltare comunitară integrată – activități de informare, consiliere, pregătire etc.

Implementarea acestor acțiuni se va realiza într-o manieră integrată în comunitățile defavorizate din zonele urbane.

Având în vedere că implementarea acestei priorități de dezvoltare se va realiza prin intermediul dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (CLLD), beneficiarii acestor măsuri parteneriatele (de tipul Grupului de Acțiune Locală) dintre autorități ale administrației publice locale, furnizorii de servicii sociale, reprezentanți ai mediului privat, ONG-uri etc.

⁵⁵ Sursa datelor: Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S.P.V. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

⁵⁶ Conform unor estimări UNICEF.

⁵⁷ „Metodologie de reabilitare a locuirii în zone afectate de degradare fizică și excluziune socială”, realizată de Asociația pentru Tranziția Urbană, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței, 2007,

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

În România cadrul legal și instituțional în baza căruia se realizează investițiile în domeniul asistenței și protecției sociale este reprezentat de Legea asistenței sociale 292/2011. Strategia națională de reducere a sărăciei (condiționalitate ex-ante pentru România) și alte strategii (cum ar fi Strategia națională de incluziune a cetățenilor români de etnie roma) vor completa cadrul strategic creat de legislația în vigoare în domeniul diminuării sărăciei și excluziunii sociale.

La selectarea strategiilor/planurilor de acțiune pentru realizarea obiectivului specific al acestei axe prioritare se vor avea în vedere direcțiile și prioritățile României stabilite în cadrul acestor documente pentru orizontul de timp 2014-2020, în vederea asigurării conformării cu obiectivele Strategiei Europa 2020, prin contribuția la realizarea Obiectivului Tematic 9 inclus în Strategia 2020 și, în același timp, realizarea obiectivelor naționale în ceea ce privește reducerea fenomenului sărăciei și creșterea incluziunii sociale, prin reducerea inegalităților în ceea ce privește accesul la locuire decentă, accesul la servicii medicale și sociale corespunzătoare, accesul la ocupare, nediscriminarea și tratamentul egal.

Criteriile de selectare a strategiilor/planurilor de acțiune vor lua în considerare principiul **dezvoltării bazate pe contribuția comunității** („community driven development”), ca modalitate optimă de identificare a nevoilor și de gestionare a resurselor, în vederea satisfacerii a acestor nevoi. Un alt principiu, complementar cu cel menționat anterior, este cel al **intervenției plasată în zona nevoii identificate** („area based approach”), pentru un impact cât mai mare asupra beneficiarilor finali. De asemenea, se va lua în considerare principiul **pachetului integrat de proiecte** în sensul în care nu se vor putea selecta strategii având proiecte monofuncționale (de ex. doar proiecte de housing) sau proiecte adresate unei singure categorii sociale, în vederea prevenirii apariției unor efecte adverse de genul segregării și pentru obținerea unui impact real la nivelul beneficiarilor finali. Nu în ultimul rând, vor fi avute în vedere principii precum **maturitatea** strategiilor/planurilor de acțiune proiectelor, **accentul pus pe rezolvarea problemelor** („problem solving focus”), **impactului** acestora cu privire la dezvoltarea incluziunii sociale, complementaritatea cu alte acțiuni circumscrise OT 9, finanțate din alte fonduri (FSE) și cu acțiunile prevăzute a fi finanțate din PO Capital Uman din domeniile acoperite de obiectivul tematic menționat. Se va avea în vedere că finanțarea FESI să nu se suprapună cu alte tipuri de intervenții, generând pericolul dublei finanțări.

Pentru toate acțiunile, se va aplica o procedură în două etape, prima vizând lansarea unui „apel de exprimare a interesului” (“call for expressions of interest”), urmată de etapa selectării strategiilor/planurilor de acțiune propriu-zise. Strategiile/planurile de acțiune vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidurile Solicitantului pentru respectiva cerere de proiecte și se vor finanța în limita fondurilor alocate.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu vor fi utilizate instrumente financiare.
Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se vor finanța proiecte majore.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (numele indicatorului)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Populație care trăiește în zone în care s-au implementat strategii de dezvoltare urbană	Nr.	FEDR FSE	Zone urbane defavorizate		INS/ ADR	anual

AXA PRIORITARĂ 9: Dezvoltarea infrastructurii educaționale

Nivelul de educație e factor-cheie al dezvoltării naționale, deoarece determină în mare măsură activitatea economică și productivitatea, precum și mobilitatea forței de muncă, creând premisele, pe termen lung pentru existența unui nivel mai ridicat de trai și de calitate a vieții. Având în vedere tendințele demografice negative, profilul educațional al populației este o condiție esențială pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu atât mai mult cu cât este necesară implicarea sporită în activitățile economice a persoanelor vârstnice.

Acest deziderat nu se poate realiza însă fără o infrastructură adecvată/corespunzătoare ciclurilor educaționale. Infrastructura educațională este esențială pentru educație, dezvoltarea timpurie a copiilor, pentru construirea de abilități sociale și a capacității de integrare socială. Analizele socio-economice evidențiază relația cauzală între nivelul de dezvoltare al capacităților forței de muncă și starea infrastructurii (existența spațiilor și dotărilor adecvate) în care se desfășoară procesul educațional.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 9: 9.1. Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare

OBIECTIV SPECIFIC 1 - Îmbunătățirea condițiilor infrastructurii educaționale pentru asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european și creșterea participării populației școlare și a adulților la procesul educațional.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ⁵⁸ (2022) ⁵⁹	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Copii din grupuri dezavantajate care beneficiază de creșe/grădinițe/unități școlare reabilitate/modernizate/ext inse/echipate	Nr.					MEN/MYSM IS	
	Copii care beneficiază de de creșe/grădinițe/unități școlare reabilitate/modernizate/ext inse/echipate	Nr.					MEN/MYSM IS	

⁵⁸ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

⁵⁹ Dacă regula N+3 este agreată între Consiliu și Parlamentul European, anul de referință pentru valoarea țintă a indicatorilor va fi 2023

	Studenti care beneficiază de infrastructură universitară reabilitată/modernizată/extinsă/echipată	Nr.					MEN/ MYSM IS	
--	---	-----	--	--	--	--	--------------------	--

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Infrastructura educațională este esențială pentru educație, dezvoltarea timpurie a copiilor, pentru construirea de abilități sociale și a capacității de integrare socială.

În acest sens, pentru asigurarea unei dezvoltări timpurii și îngrijiri adecvate a copiilor este necesară sprijinirea activităților unităților în care se oferă servicii de educație timpurie anteprescolară. Astfel, creșele asigură premisele pentru reintoarcerea pe piața muncii a persoanelor active și oferă servicii integrate de îngrijire, supraveghere și educație timpurie copiilor de vârstă anteprescolară.

În prezent, actul educațional se desfășoară în unități din învățământul primar și gimnazial dintre care peste 90% necesită reabilitare, mai mult de 70% dintre acestea fiind localizate în mediul rural. De asemenea, grădinițele și unitățile școlare (în special școlile primare), mai ales din mediul rural, frecventate de copii din medii sociale vulnerabile (de regulă, populația de etnie roma), au dotări edilitare precare (apă curentă, grupuri sanitare, canalizare, sisteme de încălzire) neîndeplinind standardele de calitate corespunzătoare ceea ce împiedică asupra obținerii avizului sanitar de funcționare.

Starea, locația și natura infrastructurii educaționale au impact asupra accesului și calității educației în sensul în care pot favoriza creșterea ratelor de absolvire, și descuraja absenteismului.

În acest sens asigurarea bazei materiale minime (clădiri reabilite/modernizate, condiții sanitare necesare pentru funcționare, dotarea cu echipamente, material didactic, etc) pentru desfășurarea actului educațional sunt condiții esențiale pentru co-interesarea elevului și reducerea fenomenului de abandon/părăsire timpurie a școlii.

Demersul pentru asigurarea infrastructurii educaționale de calitate este necesar cu atât mai mult cu cât a avut loc un proces de raționalizare a școlilor prin închiderea acelor unități care nu aveau un număr suficient de elevi și preluarea activităților de către unități apropiate, prin asigurarea transportului elevilor. De asemenea, transformarea grupei pregătitoare în clasa 0 și includerea acesteia în ciclul învățământului primar a crescut cererea și concomitent suprasolicitarea infrastructurii învățământului primar.

Totodată, investițiile realizate în sistemul educațional trebuie să urmărească îmbunătățirea infrastructurii educaționale adiacente (facilități de cazare, cantină, biblioteci, ateliere speciale, săli de sport) la nivel de învățământ secundar inferior și superior, pentru a facilita accesul la educație, continuitatea studiilor și îmbunătățirea calității actului educațional. Concomitent, trebuie avută în vedere orientarea educației, mai ales a celei de tip vocațional către specializarea locală, cooperarea cu antreprenori locali, facilitarea de stagii de practică pentru absolvenți, burse, specializări solicitate de angajatori combinate cu ucenicii.

Având în vedere contribuția importantă pe care universitățile o au în specializarea forței de muncă, în dezvoltare economică și încurajarea activităților de cercetare – inovare, este importantă dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ superior (terțiar) și a resurselor relevante, ținând cont de tendințele de dezvoltare economică în raport cu cerințele pieței. În acest sens, dezvoltarea capacităților de cercetare – inovare prin punerea la dispoziție a infrastructurii necesare, respectiv dotarea laboratoarelor didactice și de cercetare, poate contribui la creșterea competitivității economice și facilitarea introducerii în economie a produselor activităților de cercetare – inovare. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită condițiilor de studiu și rezidență ale studenților prin asigurarea unui nivel adecvat de calitate a acestora. Starea generală precară a clădirilor, a echipamentelor și a facilităților justifică investiții în consolidarea și modernizarea spațiilor de studiu și rezidență, în alte tipuri de infrastructură a campusurilor universitare, precum și în dotarea acestora.

Dat fiind contextul global marcat de nevoia de specializare în cât mai multe domenii ale pieței forței de muncă este necesară dezvoltarea educației continue pentru adulți - inclusiv sprijin pentru locuitorii din zonele rurale în schimbarea profesiei lor (consiliere și reorientare profesională), promovarea unor metode moderne de învățare (de exemplu e-learning), a aspectelor formale și informale ale învățării. În acest sens este necesară modernizarea și dezvoltarea centrelor de formare profesională continuă, inclusiv a dotărilor acestora (resursele TIC, laboratoare, ateliere, ferme didactice pentru școlile agricole, etc), precum și adaptarea programelor implementate pentru a răspunde cererilor specifice pe piața forței de muncă.

În cadrul acestei priorități de investiție sunt avute în vedere realizarea următoarelor tipuri de investiții:

- Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii educaționale antepreșcolare (creșe)
- Construcția/reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (gradinițe)
- Construcția/reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu (școli I- VIII)
- Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii școlilor profesionale/ liceelor
- Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii educaționale universitare

Tipurile de beneficiari eligibili auți în vedere sunt unități administrativ-teritoriale (autorități ale administrației publice locale), instituții de învățământ superior de stat.

Aceste tipuri de acțiuni vor fi implementate cu precădere în zonele/localitățile cu infrastructură educațională deficitară (învățământ preșcolar – creșe, gradinițe – învățământ primar și secundar, profesional și tehnic).

De asemenea, vor fi sprijinite acele instituții de învățământ superior de stat care nu dispun de infrastructură corespunzătoare pentru dezvoltarea activităților de cercetare.

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Cadrul legal și instituțional în baza căruia se realizează investițiile în domeniul educației în România este elaborat de Ministerul Educației Naționale. Pentru prioritizarea și eficientizarea investițiilor realizate în acest domeniu, Ministerul Educației Naționale are în curs de elaborare Strategia în domeniul infrastructurii de educației.

Astfel, la selectarea operațiunilor pentru realizarea obiectivelor specifice vor fi avute în vedere prioritățile României în domeniul educației pentru perioada 2014-2020, pentru asigurarea coerenței cu obiectivele Strategiei Europa 2020 și a recomandărilor specifice de țară.

Se va avea în vedere corelarea operațiunilor cu tendințele demografice ale populației școlare, precum și cu tendințele de dezvoltare economică conform strategiilor naționale. Criteriile de selectare a operațiunilor vor lua în considerare maturitatea proiectelor, dimensiunea impactului acestora privind asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european și creșterea participării populației școlare și a adulților la procesul educațional. De asemenea, se va asigura complementaritatea cu alte acțiuni circumscrise OT 10 finanțate din Programul Operațional Capital Uman.

De asemenea se va avea în vedere ca finanțarea FESI să nu se suprapună peste alte tipuri de intervenții realizate cu fonduri naționale sau internaționale.

Operațiunile vor fi selectate pe baza criteriilor definite în Ghidul Solicitantului pentru respectiva cerere de proiecte și se vor finanța în limita fondurilor alocate.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare - Nu se intenționează utilizarea instrumentelor financiare pentru acest tip de operațiuni.

Planificarea utilizării proiectelor majore - Nu se intenționează implementarea proiectelor major prin intermediul acestei priorități de investiție.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ⁶⁰ (2022) ⁶¹	Sursa datelor	Frecvența raportării
	Capacitatea infrastructurii de educație sprijinită	Nr. persoane	FEDR				

AXA PRIORITARĂ 10: Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România

În România, lipsa informațiilor fiabile cu privire la drepturile de proprietate afectează dezvoltarea zonelor rurale și urbane, infrastructurii, dezvoltarea socială și acțiunile cu privire la mediu.

Mai puțin de 50% din proprietăți și drepturile corelate sunt înregistrate în Registrul de Cadastru și Carte Funciară ținute de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară

⁶⁰ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

⁶¹ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

(ANCPI) și doar 15% din proprietăți sunt verificate și înregistrate în sistemul de evidență electronică. Această acoperire este redusă în special în zonele rurale, unde un procent redus de proprietăți (9%) este înregistrat în cadastru. Acest fapt afectează pregătirea și implementarea fondurilor structurale finanțate de Uniunea Europeană, precum și alte programe de dezvoltare și investiții în infrastructură. Lipsa informațiilor privitoare la proprietăți duce deseori la întârzieri în confirmarea valabilității terenului pentru proiecte de infrastructură și sunt necesare eforturi suplimentare pentru a investiga drepturile asupra terenului identificat pentru proiect.

România dispune de un semnificativ potențial agricol dar mai mult de 80% din ferme au un caracter de semi-subsistență și aproximativ 45% din fermieri dețin un teren cu suprafața mai mică de un hectar. Mai puțin de 9% din terenul agricol aflat în zonele rurale din România este înregistrat în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară. Lipsa informațiilor precise în domeniul drepturilor de proprietate limitează mecanismele de pieței imobiliare pentru facilitarea accesului la contractele de vânzare sau închiriere a terenurilor, limitează accesul fermierilor la credite și mecanisme financiare europene și complică procedurile de planificare necesare dezvoltării unor importante investiții în infrastructură.

Prin extinderea proprietăților înregistrate va crește eficiența și transparența pieței tranzacțiilor imobiliare, se va stimula consolidarea terenurilor, se vor stimula noi investiții și se va realiza absorbția mai mare și eficientă a fondurilor UE în România.

În consecință, absența unui sistem eficient de cadastru reprezintă un obstacol semnificativ în dezvoltarea și implementarea infrastructurii, dezvoltarea proprietății și consolidarea terenurilor agricole.

România se află în proces de realizare a unui sistem coerent și cuprinzător de înregistrare a proprietăților (respectiv Registrul de cadastru și carte funciară) care să includă toate proprietățile, private și publice, și să pună în aplicare diverse inițiative de lărgire a acoperirii geografice și a cuprinderii evidențelor imobiliare, care acoperă în prezent doar 15% dintre proprietăți.

Principalele probleme provocate de evidențele imobiliare incomplete sunt:

- *Lipsa dezvoltării și accesului la programe de finanțare ale UE în România rurală.* Pregătirea și aplicarea de investiții de tip structural finanțate de UE, consolidarea terenurilor agricole și comercializarea produselor agricole sunt împiedicate de lipsa unor evidențe sigure cu privire la bunurile imobile și la proprietarii acestora.
- *Constrângeri în ceea ce privește piața terenurilor, accesul la credit, investițiile și veniturile.* Costul ridicat al înregistrării și decontările privind succesiunile mențin situația informală de împiedicare a activității pe piața terenurilor, blochează accesul la creditarea formală, descurajează investițiile și limitează baza de venit a proprietății.
- *Dificultăți în gestionarea resurselor naturale și reacția la schimbările climatice.* Terenurile împădurite nu au fost înregistrate, nici cele private, nici cele din domeniul public, ceea ce îngreunează gestionarea lor și programele care vizează schimbările climatice precum și alte preocupări legate de mediu.
- *Întârzieri în realizarea incluziunii sociale.* Multe case și ferme ale persoanelor sărace și dezavantajate sunt deținute fără drepturi legale (aceasta este deseori situația așezărilor rurale de romi).

În prezent, din 32.000.000 de parcele de teren rural estimate, sunt înregistrate numai 9%. Din cele aproximativ 40.000.000 de parcele care se estimează că există în toată țara, numai 15% au fost înregistrate oficial în Cartea funciară până în prezent⁶².

Trebuie remarcat faptul că după 1989 un număr mare de proprietari au trecut prin procesul de restituire. Acest proces a fost dezvoltat în zonele cooperativizate (din fosta perioadă socialistă) și s-a desfășurat lent, dar în prezent este aproape finalizat (aproximativ 95% din cererile de restituire au fost soluționate), ceea ce a avut ca urmare eliberarea de titluri de proprietate către proprietari, dar procesul nu a fost completat cu înregistrarea acestor acte. Aceste acte de proprietate sunt înregistrate sporadic și acest proces necesită timp îndelungat pentru înregistrarea în cartea funciară.

În zonele necooperativizate (aproximativ 37% din teritoriul României) un procent semnificativ dintre proprietarii actuali de terenuri nu au documente legale (titluri de proprietate) pentru terenurile și clădirile pe care le dețin. Acest lucru întârzie restructurarea exploatațiilor agricole și scade competitivitatea.

România se caracterizează prin existența unor sisteme diferite de înregistrare a proprietăților, ca urmare a dezvoltării diferite a regiunilor istorice: în Transilvania, Banat și Nordul Moldovei, care reprezintă aproximativ 50% din teritoriu, proprietățile au fost înregistrate în cărți funciare deschise la sfârșitul sec. 18 și înregistrările în aceste cărți continua și azi. Aceste cărți trebuie actualizate cu măsurători cadastrale și cu informații ale proprietarilor actuali. În celelalte regiuni înregistrările privind proprietățile s-au făcut în registre de transcripțiuni inscripțiuni bazate pe actele de proprietate. În anul 1999 în aceste regiuni a început aplicarea unui sistem național de înregistrare prin cărți funciare, prevăzute de Legea nr. 7/1996, legea cadastrului și a publicității imobiliare. Noul sistem propune standardizarea modului de înregistrare prin realizarea sistemului național, unic, modern eficient și transparent de evidență a proprietăților.

Ca urmare a înregistrării proprietăților, atât private, cât și publice, comunele din mediul rural vor îndeplini una dintre cele mai importante condiții pentru accesarea programelor Uniunii Europene în domeniul dezvoltării infrastructurii locale: dezvoltarea rețelelor de utilități publice și a rețelelor stradale, reabilitarea clădirilor de interes public, etc.

Pentru zona urbană, se consideră că înregistrarea proprietăților se va face printr-o concesionare de servicii publice (Hotărârea Guvernului nr. 448/2013, 4 iulie 2013).

În acest sens, analizele evidențiază necesitatea dezvoltării sistemului de cadastru și carte funciară, precum și îmbunătățirea serviciilor de înregistrare a proprietăților.

PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 10: *10.1. Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România*

OBIECTIV SPECIFIC - Obiectivul acestei priorități vizează dezvoltarea gradului de acoperire geografică și incluziune a înregistrării proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară, acoperind toate comunele în care nu s-au realizat lucrări de înregistrare sistematică (în 2.794 UAT-uri din zona rurală).

Până în 2020 (2023) este prevăzută implementarea lucrărilor de înregistrare sistematică în 1.000 de UAT-uri și realizarea planului vectorial de bază pentru restul de 1.784 de UAT-uri.

⁶² Denumirea completă: Sistemul integrat de cadastru și carte funciară, facilitat de sistemul ICT eTerra

Acest plan va îmbunătăți eficiența procesului de înregistrare sporadică în zonele respective și va furniza infrastructura necesară unui viitor proces de înregistrare sistematică.

Indicatori de rezultat

Nr crt	Indicator	UM	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ⁶³ (2022) / (2023)	Sursa datelor	Frecvența raportării
1	Suprafața de teren înregistrată în SICCF în zonele de implementare a proiectului	ha	UAT-uri din zona de implementare	3.385.000	2013	6.734.000 / 7.241.000	ANCPI	anual

Acțiuni care vor fi sprijinite în cadrul priorității de investiție

Această prioritate de investiție va fi implementată prin intermediul unui proiect major. Proiectul este elaborat să răspundă Programului Național de Cadastru General din România reglementat prin legea nr. 7/1996 și modificat prin Strategia Națională de Dezvoltare Sustenabilă a României 2013 – 2020 - 2030. Sistemul integrat de Cadastru și Înregistrare Funciară este, de asemenea, inclus în Programul Guvernamental pentru 2013-2016 în cadrul capitolului Proiecte Mari de Infrastructură.

Obiectivele proiectului sunt: creșterea economică rurală, sprijinirea creșterii economico-sociale, facilitarea dezvoltării infrastructurii și promovarea incluziunii printr-o lărgire a acoperirii înregistrărilor privind drepturile imobiliare din zonele rurale ale României.

Rezultatele așteptate ale proiectului sunt promovarea în viitor, pe lângă alte programe, a creșterii economice și sociale la nivel național conform politicilor programatice ale Uniunii Europene:

- Stimularea investițiilor în infrastructura de bază din zonele rurale: transport, energie, mediu, sănătate și infrastructura socială;
- Creșterea nivelului de accesare a fondurilor europene pentru comunitățile din zonele rurale;
- Promovarea angajărilor și suportul pentru mobilitatea forței de muncă din zonele urbane în zonele rurale;
- Micșorarea diferențelor între diferite zone dezvoltate din punct de vedere agricol și alte regiuni mai puțin favorizate;
- Creșterea coeziunii teritoriale, sociale și economice, promovarea dezvoltării generale armonioase prin reducerea diferențelor între nivelurile de dezvoltare din zonele rurale și urbane și promovarea dezvoltării zonelor dezavantajate;
- Reducerea dificultăților întâmpinate în zonele montane, slab populate, zone a căror localizare geografică încetinește procesul de dezvoltare, pentru încurajarea unei dezvoltări sustenabile a acestora;
- Promovarea incluziunii sociale și a combaterii sărăciei
- Încurajarea unei dezvoltări sustenabile a protecției mediului și a utilizării eficiente a resurselor naturale;

⁶³ Pentru FEDR și Fondul de Coeziune valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

Proiectul este elaborat pentru o implementare în trei faze:

1. Integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale ale României;
2. Servicii îmbunătățite de înregistrare cadastrală;
3. Management, Strategie și Tactici;

Componenta 1. Integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale

Obiectivul primei componente este integrarea datelor spațiale și legale existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale ale României.

ANCPI a dezvoltat un proces de înregistrare sistematică eficient și participativ în cadrul CESAR, totuși va fi nevoie de o perioadă lungă de timp pentru a extinde procesul de înregistrare în toate cele 2,794 de comune care nu au fost acoperite de înregistrarea sistematică. Un plan detaliat a fost pregătit pentru a extinde înregistrarea sistematică în 1,000 de comune pe perioada desfășurării proiectului. Acest plan include o dezvoltare semnificativă a capacității administrative a ANCPI și a OCPI-urilor, dezvoltarea capacității sectorului privat prin încredințarea acțiunilor de colectare a datelor și management al calității.

Pregătirea unei hărți vectoriale de bază cu gradul de ocupare în intravilane și limitele tarlalelor în cele 1,794 de comune rămase va furniza informațiile spațiale pentru a facilita și standardiza procedurile de înregistrare a terenurilor în funcție de necesar. Harta vectorială se va forma prin proiecție stereo și se vor vectoriza elementele din teren precum: gardurile, drumurile și clădirile; care nu își vor schimba forma semnificativ în timp, mai ales în zonele rurale cu un grad scăzut de dezvoltare. Datele vectoriale vor facilita direct înregistrările fiind mai precise și necesită un efort mai mic decât generarea vectorilor pe baza ortofotoplanurilor. Programele pilot planificate vor testa metodologiile pentru a găsi varianta cea mai bună de integrare a hărților vectoriale în actualizarea registrului funciar (introducerea datelor în eTerra), iar rezultatele acestora se vor dezvolta în cadrul proiectului.

Este planificată modificarea aplicației eTerra pentru a permite accesul la datele legale și spațiale cheie dar și pentru facilitarea actualizării acestor seturi de date. Modificarea eTerra pentru a permite accesul la aceste date va asista la efortul administrativ de actualizare funciară. Aplicația eTerra modificată va aduce un plus de utilitate guvernului și proprietarilor de teren (dar cu un efect mai mic decât înregistrarea completă) facilitând completarea procesului de înregistrare sistematică pe viitor printr-o simplificare a acestuia.

Componenta 2 – Servicii îmbunătățite de publicitate imobiliară

În prezent, ANCPI vizează campanii de publicitate imobiliară și reforme noi care să îmbunătățească operațiile zilnice într-o manieră sustenabilă economic, eficientă, orientată către client și inclusivă social.

Soluțiile IT sunt recunoscute ca fiind critice și fundamentale pentru atingerea obiectivelor în cadrul agenției. Aplicația eTerra este principala soluție de administrare a informației cadastrale și de carte funciară. Programul pilot eTerra implementat în 2006 a întâmpinat o serie de probleme care au întârziat derularea sa operațională până în 2009/2010. Soluția eTerra este stabilă și se folosește cu succes în cadrul OCPI-urilor cu un număr de 2500 utilizatori interni și externi. Totuși există probleme arhitectura tehnică care poate fi modificată

numai cu eforturi substanțiale. Ultima variantă, eTerra 3, ale cărei specificații tehnice au fost finalizate la sfârșitul anului 2011, a făcut obiectul unui proiect din fonduri europene care are ca obiectiv creșterea capacității de coordonare a implementării fondurilor structurale prin dezvoltarea unui sistem IT de cadastru și publicitate imobiliară integrat compatibil cu Directiva INSPIRE.

Aplicația eTerra 3 va înlocui actuala versiune a aplicației eTerra. Proiectul este aprobat în prezent de către Autoritatea de Management a Ministerului Fondurilor Europene. Contractul pentru dezvoltarea aplicației este programat să fie semnat la sfârșitul anului 2013.

Această componentă va sprijini dezvoltarea instituțională la nivelul ANCPI pentru îmbunătățirea serviciilor livrate pentru ANCPI, OCPI și sectorul privat. De asemenea va fi sprijinită și dezvoltarea capacității instituționale pentru instruirea în domeniul înregistrării sistematice la ANCPI și OCPI.

Componenta 3 – Politici, strategii și management

Această componentă va asigura sprijinul necesar pentru coordonarea proiectului, administrare, achiziții, management financiar, raportare, monitorizare și evaluare. Proiectul va asigura fonduri pentru achiziționarea echipamentelor suplimentare necesare și pentru contractarea serviciilor de consultanță necesare. Tot în cadrul acestei componente vor fi finanțate și servicii de consultanță pentru realizarea unor studii și analize și pentru consultanță pentru

Principii orientative pentru selectarea operațiunilor

Criteriile de selectare a UAT-urilor ce vor fi implicate în procesul de înregistrare sistematică vor fi stabilite de o Comisie Interministerială ce va fi alcătuită din înalți reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Departamentul Proiectelor de Infrastructură și Investiții Străine și ANCPI.

Criteriile de selecție ale UAT-urilor incluse în sub-componentă includ, dar nu sunt limitate la:

- (a) UAT-uri care implementează proiecte de dezvoltare rurală, proiecte de infrastructură. Această selecție va lua în considerare UAT-uri situate pe rutele de proiecte de autostrada și alte categorii de drumuri, municipalitățile care implementează proiecte de dezvoltare pentru îmbunătățirea infrastructurii de bază în satele respective și alte proiecte de infrastructură;
- (b) UAT-uri care fac un angajament de a efectua înregistrarea sistematică. O lecție-cheie din experiența în cadrul proiectului CESAR este că înregistrarea sistematică este cel mai de succes în UAT-uri în care primarii, OCPI-urile și contractorii au cooperat;
- (c) UAT-uri cu suprafețe mari de teren agricol. Procesul de restituire a terenurilor a condus la fragmentarea terenurilor agricole, care a dus la utilizarea slabă și neproductivă a terenurilor agricole. Înregistrare sistematică va furniza informațiile de consolidare a terenurilor și se propune să se acorde prioritate la aceste zone în sub-componenta de cadastru sistematic;
- (d) UAT-uri cu restituirea completă a titlurilor de proprietate asupra terenurilor. Emiterea de titluri de proprietate este un proces de lungă durată și nefinalizarea procesului de restituire a cauzat întârzieri în procesul de înregistrare sistematică. În proiectul CESAR ANCPI s-au confruntat cu așteptările unor primari care doreau rezolvarea problemelor de restituire. Este responsabilitatea juridică a municipalității de a implementa și de a rezolva restituirea.

- (e) Primăriile care dețin Registrul Agricol și Registrul Fiscal în format digital. Datele privind proprietățile înscrise în Registrul Agricol și Fiscal este bază esențială de informații pentru înregistrarea sistematică a proprietăților. Registrele păstrate în format hârtie sau neactualizate cu informații va duce la probleme și întârzieri ale lucrărilor;
- (f) Primării care au personal cu experiență în problem de proprietate. Municipalițiile sunt implicate în procesul de înregistrare sistematică începând cu Campania de informare locală și sfârșind cu publicarea rezultatelor și soluționarea contestațiilor. În proiectul CESAR personalul municipalităților cu experiență în procesul de restituire a proprietății a avut o contribuție majoră în rezolvarea problemelor apărute cu ocazia executării lucrărilor în ceea ce privește identificarea proprietăților și deținătorilor sau cu ocazia informării și asistării proprietarilor în stadiul de afișare publică;
- (g) Zone cu vulnerabilități sociale particulare privind accesul neoficial la proprietate. Proiectul va acorda atenție specială nevoilor comunității rome. S-a constatat că există populație romă aproape în fiecare UAT din zona rurală. Această minoritate a trecut de-a lungul timpului printr-un proces de stabilire a așezărilor/locuințelor, mai ales în marginea satelor, unde populația locală a acceptat și tolerat prezența romilor. Terenul pe care l-au ocupat este, în general, în proprietatea statului (public sau privat); ei au construit case pe terenurile pe care le au în posesie, iar autoritățile locale au tolerat, în general, această situație. În unele cazuri, municipalitățile au soluționat lipsa actelor de proprietate prin aprobarea emiterii titlurilor de proprietate, pe baza legilor restituirii. Totuși, există un număr mare de așezări neoficiale în satele rurale. Înregistrarea sistematică este soluția pentru oficializarea acestor cazuri.

În selectarea comunelor pentru înregistrarea sistematică vor fi luate în considerare atât aspectele geografice și socio-economice cât și prezența minorităților etnice, în special în ceea ce privește minoritatea romă.

Proiectul se va concentra asupra celor 2.794 de comune astfel:

- Pentru 1000 de comune, în perioada 2014 - 2023 se va extinde procesul de înregistrare sistematică conform metodologiei actualizate a proiectul CESAR
- Pentru restul de 1794 de comune se va realiza planul vectorial de bază utilizat ulterior în simplificarea proceselor de înregistrare sporadică și sistematică. Prin proiecte pilot, utilizând planul vectorial de bază, se va stabili și se va extinde cel mai eficient proces de înregistrare a proprietăților în eTerra.

Planificarea utilizării instrumentelor financiare – nu se are în vedere utilizarea instrumentelor financiare

Planificarea utilizării proiectelor majore - Această axă prioritară va fi implementată prin intermediul unui proiect major.

Indicatori de realizare imediată

Nr crt	Indicator (<i>numele indicatorului</i>)	UM	Fond	Categoria de regiuni (unde este relevant)	Valoare țintă ⁶⁴ (2022) ⁶⁵	Sursa datelor	Frecvența raportării
--------	---	----	------	---	--	---------------	----------------------

⁶⁴ Pentru FSE, lista include acei indicatori comun de realizare imediată pentru care a fost stabilită valoarea țintă

⁶⁵ În conformitate cu art. 11 (3) (b) al Regulamentului FSE

1	Suprafață acoperită cu plan cadastral vectorial de bază	ha			12.992.000	ANCPI	anual
2	Numărul cărților funciare (CF) convertite în format electronic	CF			3.000.000	ANCPI	anual
3	Numărul planurilor de amplasament și delimitare (PAD) convertite în format electronic	PAD			600.000	ANCPI	anual
4	Tariful înregistrării ca procent din valoarea imobilului în zona de proiect	%			0.30	ANCPI	anual
5	Procentul de participanți la procesul de afișare publică	%			50	ANCPI	anual
6	Procentul de participanți satisfăcuți de corectitudinea procesului de identificare limitelor proprietăților și înregistrare a actelor de proprietate.	%			60	ANCPI	anual
6	Durata medie pentru eliberarea unui extras de carte funciară	Zile			1	ANCPI	anual

SECȚIUNEA 2.B DESCRIEREA AXELOR PRIORITARE PENTRU ASISTENȚA TEHNICĂ (ARTICOLUL 87(2) AL PRC)

AXE PRIORITARE: Asistență tehnică

OBIECTIV SPECIFIC - *Obiectivul specific al acestei axe prioritare il constituie sprijinirea implementării transparente și eficiente a Programului Operațional Regional.*

Indicatori de rezultat

Nr crt.	Indicator	UM	Valoarea de bază	An de referință pentru valoarea de bază	Valoare țintă ⁶⁶ (2022)	Sursa datelor	Frecvența raportării

Acțiuni care vor fi sprijinite și contribuția așteptată la obiectivele specifice

Pentru a asigura condițiile necesare pentru implementarea Programului Operațional Regional în vederea utilizării eficiente a fondurilor alocate acestui program, este necesar ca Autoritatea de Management și Organismele Intermediare să fie sprijinite prin intermediul asistenței tehnice.

Asistența tehnică se acordă conform prevederilor art. 52 al Regulamentului General privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune, referitor la asistența tehnică acordată Statelor Membre: *“Fondurile ESI pot să sprijine acțiuni de pregătire, gestionare, monitorizare, evaluare, informare și comunicare, colaborare în rețea, soluționare a reclamațiilor, control și audi, acțiuni pentru reducerea sarcinii administrative pentru beneficiari.”*

Conform Memorandumului Guvernului Nr/2014, Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional a fost desemnat Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Organismele intermediare pentru implementarea domeniilor de intervenție ale Programului Operațional Regional sunt cele opt Agenții pentru Dezvoltare Regională. Delegarea atribuțiilor pentru organismele intermediare va fi realizată prin intermediul contractelor de servicii ce vor fi încheiate pe toată durata programului de către Autoritatea de Management a POR cu fiecare Agenție de Dezvoltare Regională. Contractele de servicii vor include condiții referitoare la structura organizațională a organismelor intermediare și separarea funcțiilor, atingerea unui standard recunoscut de management, păstrarea unui nivel corespunzător al personalului calificat, mentenanța rețelelor informatice, etc.

Având în vedere atribuțiile pe care organismele desemnate să gestioneze Programul Operațional Regional le vor îndeplini, este necesară sprijinirea pregătirii, selecției, evaluării, auditului și monitorizării activităților realizate pentru implementarea POR, precum și pregătirea, selecția, evaluarea, auditul și monitorizarea proiectelor. De asemenea, prin intermediul axei de asistență tehnică se va realiza pregătirea și salarizarea personalului contractual, precum și a experților în vederea realizării unei implementări și a unui management eficient al POR.

⁶⁶ Valorile țintă pot fi calitative sau cantitative

Totodată, prin intermediul acestei axe se vor finanța activități pentru îmbunătățirea calificării personalului din cadrul AMPOR și Organismelor Intermediare, inclusiv organizarea cursurilor de pregătire, pentru a face față cerințelor impuse de managementul Programului Operațional Regional.

De asemenea, se are în vedere achiziția și instalarea echipamentelor necesare AM și OI pentru implementarea POR.

Prin intermediul acestei axe se vor finanța costurile Comitetului de Monitorizare pentru Programul Operațional Regional și a altor comitete implicate în implementarea programului.

Totodată se vor realiza acțiuni de informare și comunicare a potențialilor beneficiari, partenerilor socio-economici, organizațiilor non-guvernamentale și a publicului larg privind oportunitățile de finanțare oferite de POR.

Acțiuni sprijinite:

- Sprijinirea Autorității de Management și a Organismelor Intermediare (inclusiv costuri de personal) pentru implementarea diferitelor etape ale POR, inclusiv identificarea și dezvoltarea proiectelor, pregătirea, selecția, monitorizarea, evaluarea, controlul și audit;
- Achiziția și instalarea echipamentelor IT și birotice necesare pentru managementul și implementarea programului;
- Sprijinirea organizatorică și logistică a Comitetului de Monitorizare a POR și a altor comitete implicate în implementarea programului
- Activități specifice de evaluare a POR, inclusiv evaluările pentru proiectele implementate
- Elaborarea de studii specifice pentru fundamentarea POR
- Sprijinirea activităților Autorității de Management și a Organismelor Intermediare (inclusiv costuri de personal) necesare pentru închiderea Programului Operațional Regional 2007 - 2013
- Sprijinirea pregătirii POR pentru următoarea perioadă de programare (studii, analize, pregătirea de proiecte, etc)
- Sprijinirea activităților de publicitate și informare specifice POR (realizarea și distribuirea materialelor informative și publicitare, organizarea de conferințe, forumuri, prezentări, caravane de informare, traininguri pentru beneficiari, etc)

Indicatorii de realizare imediată

Nr crt	Indicator (numele indicatorului) ⁶⁷	UM	Valoare țintă (2022) ⁶⁸ (opțional)	Sursa datelor

⁶⁷ Pentru FSE, lista include acei indicatori de realizare imediată comuni pentru care au fost stabilite ținte și toți indicatorii de realizare imediată specifici programului

⁶⁸ Valorile țintă pentru indicatorii de realizare imediată din cadrul asistenței tehnice sunt opționale

SECȚIUNEA 3. PLANUL FINANCIAR AL PROGRAMULUI OEPRĂȚIONAL (ARTICOLUL 87 (2) (d) PRC)

3.1 Un tabel care specifică, pentru fiecare an, în conformitate cu articolele 53, 110 și 111 din PRC, valoarea totală a alocării financiare preconizată pentru fiecare dintre fonduri (Euro) (articolul 87 (d) (i) PRC)

Tabele 17

Categorie de regiuni	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
FEDR regiuni mai puțin dezvoltate								(1)
FEDR regiuni în tranziție								(2)
FEDR regiuni mai dezvoltate								(3)
<i>FEDR Total</i>								(4)
FSE regiuni mai puțin dezvoltate								(5)
FSE regiuni în tranziție								(6)
FSE regiuni mai dezvoltate								(7)
<i>FSE Total</i>								(8)
Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” (ILMT)								(8ii)
Fondul de Coeziune								(9)
Total								(10)

SECȚIUNEA 4 ABORDAREA INTEGRATĂ A DEZVOLTĂRII TERITORIALE (ARTICOLUL 87(3) AL PRC)

În scopul îmbunătățirii creșterii economice și prosperității pe termen lung a României este important ca fiecare regiune să își folosească la maxim potențialul economic și social. Strategia POR se concentrează pe necesitatea îmbunătățirii performanței economice și sociale a fiecărei regiuni, prin contracararea factorilor și elementelor care împiedică performanța economică și promovarea oportunităților de dezvoltare în fiecare regiune. Dezvoltarea regională este abordată în contextul mai larg al asigurării unei creșteri economice durabile la nivel național, precum și cel al stabilității macroeconomice. POR se adresează nu numai regiunilor slab dezvoltate, ci tuturor regiunilor țării. Principiul fundamental al strategiei POR este cel al adaptării și corelării tipurilor de investiții cu nivelul și nevoile de dezvoltare ale regiunilor în scopul maximizării potențialului de dezvoltare economic și social și asigurării unei creșteri economice la nivel național.

Orașele sunt, în esență, motoare ale economiei regiunilor în care sunt situați. Dezvoltarea regională și urbanizarea sunt strâns interconectate, regiunile mai dezvoltate înregistrează de obicei un grad de urbanizare mai ridicat sau adăpostesc în interiorul lor un oraș mare care impulsionează dezvoltarea. Similar altor țări europene, un număr limitat de zone – de obicei orașele cele mai mari sau apropiate de piețele mari – produc o cantitate disproporționată importantă de bogăție. Acest lucru se întâmplă deoarece dezvoltarea necesită economii de scală și piețe de mari dimensiuni, pe care le permit, de regulă orașele mari. Pe de altă parte, orașele s-au extins către exterior în ultimele două decenii, iar acum fac parte din zone economice funcționale care și-au depășit cu mult granițele administrative. Acestea nu mai reflectă în momentul de față realitatea fizică, socială, economică, culturală sau de mediu a dezvoltării urbane, fiind necesare noi forme flexibile de guvernare. Pe de altă parte, regiunile se caracterizează prin existența unor aglomerări urbane de diferite mărimi și densități, fiecare cu un rol și funcțiuni bine definite în structura sistemului de așezări. Orașele mici și mijlocii joacă un rol esențial în principal, în dezvoltarea zonei adiacente rurale prin legături de producție directă cu spațiul rural și prin efecte de difuzare a dezvoltării către zonele adiacente. Pe de altă parte, orașele românești se confruntă cu o serie de probleme de ordin social, generate de sărăcie, șomaj, lipsa utilităților, accesibilitate, aspecte care încurajează și amplifică fenomenul de segregare socio-spațială. Multe comunități sărace locuiesc în proximitatea marilor orașe și, uneori, chiar în zonele centrale (de ex. centrele istorice), dar rămân incapabile să acceseze oportunitățile educaționale și profesionale

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD)

Pentru perioada de programare 2014-2020 se va utiliza, în cadrul Programului Operațional Regional, instrumentul privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD), **la nivel urban**, în zonele sărace/ defavorizate din cadrul orașelor.

Nevoile adresate prin intermediul CLLD la nivel urban sunt, în principal, accesul redus sau lipsa accesului la condiții decente de locuire, la infrastructura și resursele educaționale, la ocupare și la oportunitățile de ocupare, la servicii medicale de calitate, slaba capacitate de inovare și cunoaștere la nivelul zonei, riscul mare de sărăcie și excluziune socială pentru grupurile defavorizate identificate în cadrul zonele vulnerabile din zonele urbane.

Aplicarea **CLLD în zonele urbane** are ca obiectiv integrarea socială și dezvoltarea comunităților marginalizate din orașele României, prin stimularea asocierii de tip bottom - up

ale actorilor dintr-un teritoriu care elaborează și aplică strategii integrate și multisectoriale de dezvoltare locală.

Tipurile de investiții cuprinse în cadrul proiectelor integrate finanțate prin intermediul CLLD se vor axa atât pe **infrastructura de locuire** (locuințe sociale), **infrastructura socială** (educație, sănătate, servicii sociale), cât și pe măsuri destinate încurajării **ocupării** (prin activități de economie socială), în paralel cu implementarea unor activități de **dezvoltare comunitară integrată** (informare/consiliere/mediere etc.).

Intenția României, de principiu, este de a finanța aceste strategii de dezvoltare urbană multi-fond (FEDR+FSE). Având în vedere capacitatea redusă de implementare a unor astfel de instrumente în România și complexității implementării unor strategii multi-fond, se analizează, în paralel, finanțarea strategiilor integrate mono-fond, cu luarea în considerare a utilizării opțiunii privind finanțarea încrucișată pentru asigurarea caracterului integrat al investițiilor.

În cazul finanțării unor strategii integrate de dezvoltare multi-fond, se va stabili un comitet comun (FEDR+FSE) de selecție a strategiilor de dezvoltare locală la nivel național.

Dezvoltarea urbană durabilă

Abordarea dezvoltării urbane durabile prevăzută la articolul 7 din Regulamentul FEDR va fi pusă în aplicare prin intermediul axei prioritare 4 care combină prioritățile de investiții aferente obiectivelor tematice 4 (economii cu emisii scăzute de carbon) și 6 (protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor).

Finanțarea proiectelor se va face în baza unor strategii integrate de dezvoltare urbană care vor avea în vedere rezolvarea problemelor economice, de mediu, climatice și sociale din orașe. Pentru sprijinirea unei abordări cu adevărat integrate, proiectele care sunt parte a strategiilor integrate de dezvoltare urbană vor fi finanțate cu prioritate în celelate programe operaționale relevante.

Investițiile Teritoriale Integrate

Acest instrument va fi utilizat pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării. În prezent este în curs de elaborare, cu sprijinul Băncii Mondiale, strategia de dezvoltare a acestui teritoriu pentru perioada 2014-2020.

Axele prioritare POR care vor contribui la implementarea Strategiei Dezvoltării Durabile a Deltei Dunării sunt orientative, urmând a fi definite definitiv pe parcursul finalizării strategiei:

- Axa prioritară 3 - Eficientă energetică în clădiri publice
- Axa prioritară 4 - Dezvoltare Urbană
- Axa prioritară 5 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
- Axa prioritară 6 - Promovarea sistemelor de transport durabile
- Axa prioritară 7 - Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale
- Axa prioritară 9 - Investiții în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții

Contribuția POR la implementarea Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării

Pentru implementarea SUEERD se propune alocarea unui procent de 15% din fondurile alocate axelor prioritare relevante programului (AP 1, 2, 5 și 6), care contribuie la atingerea obiectivelor SUEERD.

Vor fi organizate apeluri naționale de proiecte pentru cele 12 județe riverane Dunării (Caraș Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Brăila, Galați, Tulcea, Constanța).

SECȚIUNEA 7. AUTORITĂȚILE ȘI ORGANISMELE RESPONSABILE CU GESTIONAREA, CONTROLUL ȘI AUDITUL ȘI ROLUL PARTENERII RELEVANȚI (ARTICOLUL 87 (5) PRC)

7.1 Identificarea autorităților și organismelor relevante (articolul 87 (5) (a) și (b) PRC)

Managementul și implementarea Programului Operațional Regional (POR) reprezintă responsabilitatea Autorității de Management desemnate pentru acest program. Autoritatea de Management este responsabilă pentru gestionarea și implementarea programului operațional, conform Regulamentelor CE, a legislației naționale relevante și a principiilor unui management financiar riguros.

Prin Memorandumul Guvernului nr. /2014, privind, Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional este constituită în cadrul structurilor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Identificarea și datele de contact ale autorităților și organismelor relevante

Autorități/ Organisme	Numele autorității/ organismului și departamentul sau unitatea, acolo unde este cazul	Conducătorul autorității/ organismului (poziția sau postul)
Autoritate de Management	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice	
Autoritate de Certificare, unde se aplică	Autoritatea de Certificare și Plată	
Autoritatea de Audit	Curtea de Conturi – Autoritatea de Audit	
Organismul unde se vor face plățile de către Comisie	Autoritatea de Certificare și Plată	